Туркистон бир, ватан бир

Туркистон

Ёшларнинг ижтимоий-сиёсий газетаси

1993 йил 8 декабрь • Чоршанба • № 130-131 (14158) ترکستان TURKİSTAN Сотувда эркин нархда

БУЮК КЕЛАЖАГИМИЗНИНГ ҲУҚУҚИЙ КАФОЛАТИ

Республика Президенти Ислом Каримовнинг Ўзбекистон Конституциясининг бир йиллигига бағишланган тантанали йиғилишда сўзлаган нутқи

Ассалому алайкум, муҳтарам юртдошлар!

Азиз меҳмонлар!

Хонимлар ва жаноблар!

Бугун диёримизда мустақил Ўзбекистон Республикаси ҳаётидаги улуғ сана нишонланяпти. Бу — янги туғилган давлатимизнинг, ҳақиқий мустақиллигимизнинг мустаҳкам пойдевори бўлган ҳур Ўзбекистонимиз биринчи Конституциясининг бир йиллигидир!

Бир йил муқаддам халқимизнинг кўп асрлик тарихида буюк воқеа содир бўлди. Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг ўн биринчи сессияси мамлакатимизнинг Асосий Қонуни — Янги Конституцияни қабул қилди ва 8 декабрь кунини умумхалқ байрами деб белгилади.

Фурсатдан фойдаланиб, давлатимиз ва халқимиз тарихида абадий қоладиган, келажак авлодлар фахр билан эслаб юрадиган Ўзбекистон Конституцияси куни — қутлуғ айём билан барчангизни чин қалбимдан муборакбод этишга рухсат бергайсиз.

Муҳтарам дўстлар!

Ҳаммамиз учун азиз бўлган ватанимиз мустақиллигининг икки йиллигини яқинда нишонладик.

Бугун Ўзбекистон халқи улуғ аждодларининг анъаналарини, урф-одатларини давом эттириб, тақдирини ўз қўлига олиб, қаддини ростлаб, эл-юртимизда осойишталик, барқарорликни, миллатлараро ҳамжиҳатлик ва фуқаролар тотувлигини авайлаб-асраб, янги тарихий шароитда ўз келажагини қурмоқда, миллий давлатчилигини тикламоқда.

Ўзбек миллати азалдан ўз фикри, ўз истиқлоли учун курашиб яшаган. Бунга мозий гувоҳ. Миллатимиз тарихи ҳақидаги ҳақиқат юртимизнинг фидойи, ўз йўлидан, маслагидан, сўзидан қайтмайдиган фарзандларига очилиши лозим. Билишимиз шарт бўлган тарих саҳифаларини қунт билан варақлаш ҳаммамиз учун ҳам фарз, ҳам қарздир.

Шарқни Ғарб билан боғлаган Буюк ипак йўлининг марказида жойлашган Буюк Турон — Мовароуннаҳр заминида қадимда ўзга мамлакатлар вакиллари нафақат тижорат билан шуғулланар, балки илм-маърифат, маданият дурдоналари ва давлатчилик асослари билан ҳам танишар эди.

Буюк бобомиз соҳибқирон Амир Темур барпо этган, илм-фан, маърифат борасида ўрта асрлардаёқ дунёга танилган бир давлат, катта бир миллат, ғоят чиройли сўзлар билан ниқобланган кўп йиллик мустамлакачилик асоратидан озод бўлганини бугун ҳис этмоқда.

Сир эмас, ҳар қандай жамият келажакни кўзлаб яшайди ва унинг пойдеворини имкон қадар мустаҳкамроқ қуришга ҳаракат қилади. Шу нуқтаи назардан қараганда, давлатимиз, жамиятимиз эришган буюк ютуқ— Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси бўлди.

Табиийки, ҳар қандай давлатнинг юзи, обрў-эътибори унинг Конституцияси ҳисобланади. Зотан, Конституция давлатни давлат, миллатни миллат сифатида дунёга танитадиган қомусномадир. Шу маънода Асосий Қонунимиз халқимизнинг иродасини, руҳиятини, ижтимоий онги ва маданиятини акс эттиради. Чунки уни ишлаб чиқиш ва муҳокама этишда бутун халқ иштирок этди. Бир сўз билан айтганда, Конституциямиз том маънода халқимиз тафаккури ва ижодининг маҳсулидир.

Асосий Қонунимизни баҳолашда, АҚШ, Буюк Британия, Франция, Бирлашган Миллатлар Ташкилоти, Европа Хавфсизлик ва ҳамкорлик кенгаши каби нуфузли давлат ва халқаро ташкилотларнинг олимлари фаол қатнашдилар. Лекин, ҳеч ким, ҳаттоки, бизни хуш кўрмайдиган кишилар ҳам унинг демократик моҳиятини инкор эта олмади.

Она ватанини тарк этган, ўзларини «мухолифат» атаб юрган, четдан бериладиган садақа эвазига кун кечираётган бўҳтончи кимсалардан биронтаси Конституциямизга қарши бирор оғиз гап айта олмади.

Табиий бир савол туғилади: хўш, бунинг сабаби нима?

Биринчидан, бизнинг Конституция ҳақиқатан ҳам демократик Конституциядир. Тарихда синалган умуминсоний, умумбашарий қадриятларни ўзида мужассам этган ҳужжатдир. Иккинчидан, бизнинг Конституция энг ривожланган, тараққий топган давлатларнинг тарихий тажрибасига таянган ҳолда яратилган, у дунё миқёсида ҳам ҳар қандай илғор давлат конституцияси билан бемалол куч синашмоқда.

Шу билан бирга бу Конституция умумий мазмунидан тортиб, оддий бир бандига қадар Хўжа Аҳмад Яссавий бобомиз даврида, буюк Амир Темур замонида шаклланган миллий тафаккурни, муқаддас исломий қадриятларни ўзида акс эттиради. Шу кўҳна замин одамлари кўнглида устивор бўлган адолат, ҳақиқат, иймон, олижаноблик, бағри кенглик, мардлик, тантилик каби улуғ хислатлар бу муборак ҳужжатдан муносиб ўрин олган.

Дарҳақиқат, у Ўзбекистонимизда — шу азиз ва муқаддас заминимизда истиқомат қилаётган инсонларнинг дунёқарашини, уларга хос ўзаро муносабатлар, хусусиятларни, меҳр-оқибат, одамийлик, ўзга миллат ва элатларга нисбатан ҳурмат, илму фанга интилиш, ор-номус, иффат ва ҳаё каби эзгу фазилатларни ўзига асос қилиб олган. Бизнинг Конституциямиз эски тоталитар-мустабидлик тузумидан, ўзини ҳаётда мутлақо оқламаган, касодга учраган, миси

(Давоми 2-бетда).

БОШ ҚОНУНИМИЗ ТАНТАНАСИ

Ватанимиз шаҳар ва қишлоқларида бошланган Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг бир йиллиги тантаналари мамлакат пойтахтидаги Халқлар дўстлиги саройида давом этди.

Асосий Қонунимиз зўр сиёсий, ҳуқуқий ва халқаро аҳамиятга молик ҳужжат ўлароқ, жаҳонда янги, эгамен, истиқболи порлоқ давлат туғилганининг шаҳодатномаси бўлди. Мустақиллигимизнинг ҳуқуқий негизи сифатида мазкур ҳужжат умуминсоний қадриятларга асослангани, демократик давлат тамойилларини акс эттиргани, жамият тараққиётини белгилаши билан ҳам қимматлидир. Унга амал қилмоқ юртимизни дунёнинг қудратли, бой-бадавлат, фаровон мамлакатларидан бирига айлантириши шубҳасиздир.

Муҳташам кошона тўрини безаган Ўзбекистон давлат байроғи ва ундаги Конституция рамзи тантанага янада улуғворлик бахш этган. Республика мустақиллиги кунидан кейин энг катта миллий байрамимиз ҳисобланган бугунги тантана иштирокчилари орасида Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар, Тошкент шаҳри меҳнаткашлари, хорижий мамлакатлар элчихоналари вакиллари, шунингдек, узоқ-яқиндан келган меҳмонларни учратиш мумкин.

Тантанали йиғилишни Тошкент шаҳар ҳокими А. Фозилбеков очди.

Ўзбекистон Республикасининг юракларни тўлқинлантирувчи давлат мадҳияси янгради.

Президент Ислом Каримов Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг бир йиллиги ва мамлакатдаги ижтимоий-сиёсий аҳвол тўғрисида маъруза қилди.

Тантанали йиғилиш сўнггида республика санъат усталари иштирокида катта байрам концерти намойиш этилди.

ҲАЛҚАРО ИЛМИЙ КОНФЕРЕНЦИЯ

Ватанимиз пойтахтидаги кўркам кошоналардан бири— «Туркистон» саройида 7 декабрь куни Ўзбекистон Республикаси Конституцияси қабул қилинган куннинг бир йиллигига бағишланган халқаро илмий конференция бўлди.

Конференцияни Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари М. Қорабоев очди.

Ўзбекистон Республикаси Конституциявий суди раиси вазифасини бажарувчи, академик Ш. Ўразаев, Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси Қорақалпоғистон бўлимининг раиси, академик С. Камолов, Тошкент Давлат Юридик институти ректори, профессор А. Саидов, Ўзбекистон Республикаси Олий судининг раиси У. Мингбоев, Ўзбекистон Республикаси Бош прокурори Б. Мустафоев ва бошқалар конституциямизнинг муҳим жиҳатлари, халқаро миқёсда тутган ўрни ва аҳамияти ҳақида гапирдилар.

Туркия Республикасининг Ўзбекистондаги буюк элчиси Вўлқон Чўтур, Россия Конституциявий суди раиси вазифасини бажарувчи Николай Витрук, франциялик профессор Оливье Шмидт анжуманда сўзга чиқиб, мустақил Ўзбекистон Конституцияси буюк давлат барпо этишимизда мустаҳкам пойдевор бўлажагига ишонч билдирдилар. (ЎзА).

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ ФАРМОНИ

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ КОНСТИТУЦИЯСИНИНГ БИР ЙИЛЛИГИ МУНОСАБАТИ БИЛАН АВФ ЭТИШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Республикаси Конституцияси қабул қилинган куннинг бир йиллиги муносабати билан меҳр-шафқат ва инсонпарварлик қоидаларига амал қилиб, қарор қиламан:

1. Биринчи марта қамоққа ҳукм қилинган аёллар ва балоғатга етмаган шахслар оғир жиноят, шунингдек, уюшган жиноий гуруҳлар таркибида жиноят содир этмаган бўлсалар, жазодан озод қилинсин.

2. Эҳтиётсизлик оқибатида содир этган жиноятлари учун 5 йилгача муддатга озодликдан маҳрум қилинган бошқа фуқаролар жазодан озод қилинсин.

3. Фармоннинг 1-моддасида санаб ўтилган шахсларнинг жиноий ишларини тергов қилиш ва судда кўриб чиқиш тўхтатилсин.

4. Мазкур Фармон эълон қилинган кундан кучга киради ва 4 ой ичида ижро этилиши керак.

Ўзбекистон Республикаси Президенти
И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1993 йил 7 декабрь.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВГА

Ҳурматли Ислом АБДУҒАНИЕВИЧ!

Конституциямизнинг бир йиллиги арафасида «Республика театрлари артистларининг меҳнатига ҳақ тўлаш шартларини яхшилаш тўғрисида»ги фармонингиз биз, санъаткорларнинг қувончига-қувонч, ғайратига-ғайрат қўшди.

Бу эътибор санъаткорлар қалбида истиқлолга, ватанимиз келажагига, миллий маданиятимиз ривожига бўлган ишончни янада мустаҳкамлайди.

Ишонтириб айтамизки, мазкур фармондан руҳланиб, давлатимизнинг буюк келажаги, миллий маданиятимизнинг равнақи йўлида бор куч-ғайратимизни сарфлаймиз. Зеро, жамиятимиздаги тинч-тотувлик, ижтимоий-сиёсий барқарорлик биз, санъат аҳлини юксак ижодий парвозлар сари чорлайди, бу йўлдаги изланишларимизга қанот бағишлайди.

Сора Эшонтўраева, Ҳалима Носирова, Наби Раҳимов, Ёқуб Аҳмедов, Зикир Муҳаммаджонов, Ғанижон Тошматов, Фаттоҳхон Мамадалиев, Ориф Алимаҳсумов, Муҳаммаджон Мирзаев, Маҳмуджон Ғофуров, Фароғат Раҳматова, Суръат Пўлатов, Бернора Қориева, Қўрқмас Муҳиддинов, Галия Измайлова, Дилбар Абдураҳмонова, Абдуғани Абдуқаюмов, Камолиддин Раҳимов, Ғуломжон Ёқубов, Ортиқ Отажонов, Олмахон Ҳайитова, Клавдия Ефремова, Вилоят Оқилова, Насиба Абдуллаева, Тамара Дошумова, Нажмиддин Ансатбоев, Таваккал Қодиров, Турсуной Мамедова, Михаил Мансуров, Раҳима Мазоҳидова, Фаридун Сафаров, Маъмура Эргашева, Дилафрўз Жабборова, Георгий Цинкобуров ва бошқалар.

Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи Марказий Қўмитасининг табриги

Азиз ёшлар! Иттифоқимиз аъзолари!

Сизларни шонли сана — Мустақил давлатимиз Конституцияси қабул қилинганининг бир йиллик байрами муносабати билан қизғин муборакбод этамиз.

Асосий қонунимизда халқимизнинг эркин, ҳур ва фаровон яшаши учун барча қоидалар аниқ-ёрқин белгилаб берилган. У ўзининг тўла демократик мазмунга эгалиги билан ҳам жаҳон жамоатчилиги эътирофини қозонди. Биз Бош Қомусимиз тараққий этган мамлакатлар Конституцияларидан ҳеч бир жиҳати билан кам эмаслигидан фахрланишга ҳақлимиз. Унинг жамият ҳаётида мустаҳкам қарор топишига Сиз билан биз ҳам ўз улушимизни қўшмоғимиз зарур.

Қадрли йигит-қизлар!

Барчангизни байрам билан яна бир бор қутлаб, Ватанимиз равнақи йўлидаги шарафли ишларингизга муваффақиятлар тилаймиз. Сизларга мустаҳкам соғлиқ, бахт-саодат доимо ёр бўлсин!

ЎЗБЕКИСТОН ЁШЛАР ИТТИФОҚИ
МАРКАЗИЙ ҚЎМИТАСИ.

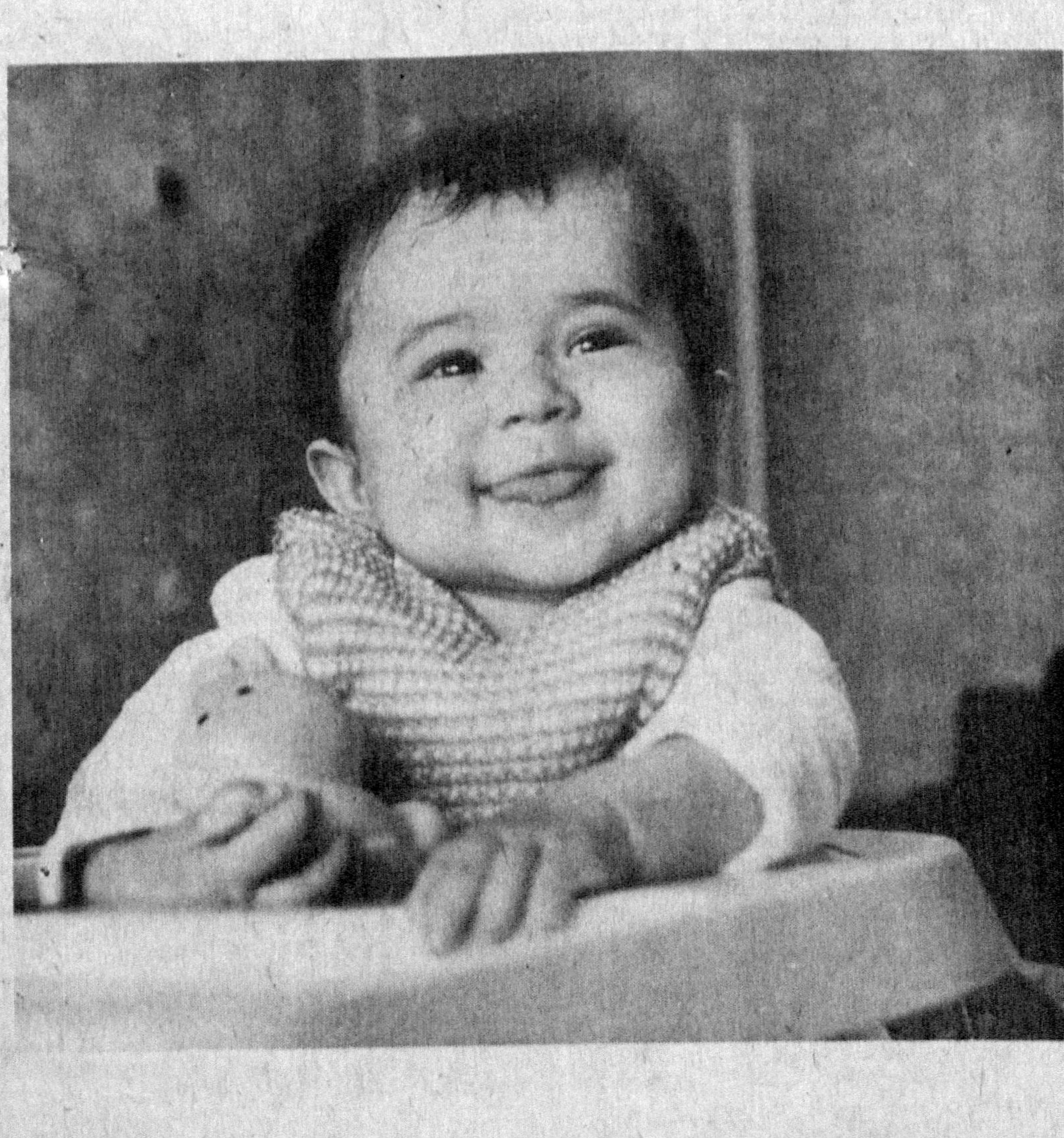

Муҳаррир минбари

ВАТАНГА МУҲАББАТ...

Ўзига яраша қувончу ташвишларни етаклаб келган тўқсон учинчи йил ҳам, мана, оёқлаётир. Иқтисодий бўҳрон ва осойишталик эгизак кечган бу фасл ҳар биримизнинг иродамизни синамоқ билан бирга озмунча севинч сочқиларини улашмади, албатта. Биргина маънавият дунёсини нурлантириб, ҳаётга кириб келган янгиликларга эътибор қилинг: коммунистик ақидалар даҳоси банд этиб турган хиёбонни ниҳоят улуғ соҳибқиронга бўшатиб берди, Амир Темур ҳайкали қад ростлади ва бу йилги истиқлол тўйи айнан шу қувончга йўғрилиб бошланди.

Не бахтким, туққан юрт
бўлганда озод
Муборак Ватанга қайтиб
келмишсиз, —

дейди шоир Темурга қарата. Зеро, унинг қайтиши ва аввал бой берилган ўрнини эгаллаши теран рамзий маънога эга.

Ислом оламининг табаррук закоси, улуғ аждодимиз Хожа Муҳаммад Баҳоуддин Нақшбанд ҳазратларининг таваллуд куни бирон-бир замонда бу йилгичалик умумбайрамига айланганмикин?!

Ёҳуд «Туркистон» саройининг очилиши, унда бўлиб ўтган халқаро анжуманлар — «Аҳмад Яссавий ва абадий қадриятлар», кейин «Театр: Ғарб ва Шарқ»...

Бугун эса тарихда биринчи маротаба Республика Конституцияси қабул қилинган кун миллий байрам сифатида нишонланаётир. Шунинг учун ҳам теварак-атрофда жамол кўрсатаётган яшариш оғушида Сиз билан бирга сайр этмоқ истадик, зеро, халқнинг оғирини енгил қилиш ниятида кечаю кундуз тиним билмай риёзат чекаётганлар оз эмас. Албатта, кўламли дунёни, ундаги ўзгаришларнинг барча-барчасини биратўла қамраб олиш амри маҳол. Бироқ Тошкентга файз киритиб юборган «Туркистон» саройи ичида ҳеч бўлганмисиз? Муҳташам бу кошонага кираверишдаги Ҳумо қуши тасвири, девордаги сувратларни кўрганмисиз сира?..

Бугун сўз шу ҳақда.

Бир маҳаллар никоҳ маросимидан кейин келин билан куёв Ленин майдонини сайр этар ва «доҳий» ҳайкали пойига гуллар қўйишар эди, эндиликда... Агар Мир Алишер Навойи боғи томонларда ҳозир оппоқ қор поёндоз бўлса-ю, келин-куёвлар алвон чечаклар янглиғ хиёбонни яшнатиб юрган бўлса, ҳеч ажабланманг. Улар ҳазратни зиёрат қилиш, пойига гуллар қўйиш ниятида боришган.

Бугун сўз шу ҳақда.

Халқимизнинг яшаш тарзида азал-азалдан маҳалла-кўйнинг мавқеи баланд бўлган, фақат «дом»чилик, «қизил тўй»чилик ва шу каби бўлак сабаблар туфайли меҳр-оқибат хиёл бўлса-да, орадан кўтарилиб, оврупачалашаётган эдик, тағин қадим удумлар қадр топиб, тўйга ҳам, азага ҳам маҳалла-кўй бош-қош, қўни-қўшни бири қош, бири кўз...

Бугун сўз шу ҳақда.

Ҳаётимизнинг Бош Қомуси...

Ҳа, дарвоқе, эркин темада иншо битган ўн олти, ўн саккиз яшар йигит-қизлар ихтиёрий равишда шу мавзуни танлашибди, Сиз уларнинг юрагидан кўчган сўзларга беэътибор қараманг, чунки унда Сизга елкадош наслнинг кўнгил кечинмалари, тафаккур манзаралари ўз ифодасини топган. Ва унда Ватанни англамак, унга кўнгил қўймоқ, демакки, тақдирни унга боғламоқ хоҳиши кўриниш беради.

Ватанга муҳаббат...

Уни Ватанидан йироқда яшаган бир шоир шундай ифода этган: **«Бирдан қаламтарош тиғида агар олис юрт гардини кўриб қолсанг ҳам шу дам ҳамма нарса ўзгариб кетар, Рангларга бурканиб кўринар олам!».**

Ватанга муҳаббат...

Ҳали эрк майлида ёнар
эканмиз,
Юрак ҳаёт экан номусга,
шонга,
Дўстгинам, Ватанга жонни
тикканмиз,
Кўнгил орзулари фидо
ўшанга!

Дарё сатҳи зоҳиран жуда сокин кўринса-да, қуйида шиддат билан интилаётган оқим ҳамиша олға силжиб туради. Худди шу каби хаёлимизни банд этган турмуш ташвишлари замирида кун сайин кучга энаётган навқирон ҳаракат мавжудки, ҳаётга маъно бераётган ва уни яшартираётган аслида шу — Ватанга муҳаббатдир.

Зеро, ҳар қандай даврнинг ўз яратувчилари бўлади. Юрагидаги ёлқин туфайли улар умумдан ажралиб чиқишади ва салоҳиятли ижоди билан кўзларга қувонч бағишлашади.

Фарғона дарвозаси, кўркам ансамблга айланган Нақшбанд зиёратгоҳи, айрича фусун зеб ато этган Олой бозори...

Шу ва шу каби кўнгилга яшноқлик бағишлайдиган яшариш ҳақида ўйлар экансиз, беихтиёр шоирнинг умидбахш сатри хаёлингиздан кечади:

Гулдан атир сочилаверар...

Агар биз яратувчилик иқтидорини шу гулга қиёс этсак, қачон у муаттар бўйидан бизни баҳраманд этмаган, ахир?! Катта Фарғона канали қурилаётганида қийинчиликлар оз бўлган эдими? Ёки зилзиладан кейин Тошкент қайта бошдан тикланаётганда-чи? Ёҳуд Ватанни оёққа қўйиш умидида баҳодирлар қўшин тортиб истилочиларга қарши чиқишганда-чи? Қачон осон бўлган, кимга?

Истиқлолга қадар фақат хаёл қилиш мумкин бўлган жуда тансиқ неъматлар бизга насиб этди. Учинчи йилдирки, ҳилолнинг акси қарор топган ўз байроғимиз тепамизда муқим ҳилпираб турибди. Президентимизнинг расмий-амалий ташрифи муносабати билан жаҳоннинг қудратли мамлакатлари пойтахтида мадҳиямиз янграётганига ҳар биримиз шоҳидмиз. Бобораҳим Қосимов, Шавкат Жўраев каби спортимиз юлдузлари жаҳон чемпиони бўлишганида Ватанимиз шарафига тағин шараф қўшилди. Хуллас, Ўзбекистон жаҳон сиёсатига муносиб обрў билан аралашаётир, мавқе-эътибор топаётир.

Кечагина юракларимизни ўртаган истиқлол биз учун етиб бўлмас, саробга чулғанган ғоя эди, — дейди соҳиби қалам, — бугун у ғоядан реаликка айланди. Истиқлол ҳаётимиз ва таржимайи ҳолимизга кириб келди.

Истиқлол энди менинг назаримда ғоя эмас— одам!

Ҳа, истиқлол — одам!

Одам бўлмаса, истиқлол бўлмагай. Одамгина истиқлолни барқарор куч ва ҳодисага айлантиради.

Ўзбекистонда ҳар бир одам Истиқлол-Одамга айланишини орзу қиламан. Шундагина боболаримиз бош қўйган барча орзулар ушалади.

Зеро, ҳаёт шуни тақозо этаётир. Аслида ҳам ҳар биримиз Истиқлол Одами —Умид фарзандларимиз. Атиргул каби кўзларни қувонтириб, ўзидан муаттар бўй таратаётган эса кўнгилдаги шу муқаддас туйғу, шу ақида, шу Ватанга муҳаббатдир.

БУЮК КЕЛАЖАГИМИЗНИНГ ҲУҚУҚИЙ КАФОЛАТИ

(Боши 1-бетда).

чиққан тизимдан воз кечиб, янги, замонавий ва эркин ҳаётга интилишимизга, мана шу янгидан қураётган ҳаётимизни ҳар тарафлама ҳимоя этишимизга хизмат қилади.

Ҳақиқатан ҳам, ҳеч бир муболағасиз айтиш мумкинки, бизнинг Конституциямиз умуминсоний ғоялар — тенглик, эркинлик, биродарлик, халқлар ва миллатлараро дўстлик, мамлакат ва дунё барқарорлиги каби энг улуғ ғояларга хизмат қилади. Ишончим комилки, буни барча халқимиз теран англайди ва бунга ишонади.

Шуни таъкидлаб ўтиш жоизки, кечаги замонларда ҳам кўп Конституциялар бўларди. Ҳар бир даврга, ҳатто айрим шахсларга ҳам мослаштириб чиқарилган асосий қонунларни биламиз. Аммо ўша Конституциялар, улар кимнинг номи билан аталганидан қатъи назар, бир мақсадга — қотиб қолган мафкурага асосланган тузумни ҳимоя қилишга ва унинг ҳукмронлигини ўтказишга хизмат қилар эди.

Ҳаммамизга маълумки, биз сўнгги 70 йил мобайнида давлатга қарамлик ва сиғиниш ҳолатида яшадик. Мамлакатдаги барча бойликларнинг, мулкнинг эгаси давлат деб ҳисоблаб келдик. Қайси масалани олмайлик, давлат манфаати биринчи ўринда, фуқаро, шахс манфаати эса деярли ҳисобга олинмаслиги эски Конституцияларнинг ҳар қайси моддасида яққол кўзга ташланар эди.

Янги Конституциямизнинг энг муҳим моҳияти шундан иборатки, унда «давлат органлари ва мансабдор шахслар жамият ҳамда фуқаролар олдида масъулдирлар» дейилган, яъни фуқаролар манфаатининг устунлиги қонуний равишда мустаҳкамланган ва кафолатланган. Собиқ тоталитар тузум шароитида бундай фикрни ҳеч ким хаёлига ҳам келтира олмас эди. Бугун эса инсон, унинг ҳаёти, эрки, шаъни, қадр-қиммати ва бошқа ҳуқуқ ҳамда эркинликлари муқаддас бўлиб, давлат ҳимоясидадир.

Қадрли дўстлар!

Фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликлари борасида Конституциямиз инсон ҳуқуқлари умумжаҳон декларациясининг барча асосий ғоя ва қоидаларини ўзига сингдирган. Ўзбекистонда яшовчи ҳар бир шахс фуқаролик ҳуқуқига эга. Ҳеч ким фуқароликдан ёки фуқароликни ўзгартириш ҳуқуқидан маҳрум этилиши мумкин эмас.

Ўзбекистон Республикасининг фуқаролиги унга қандай асосларда эга бўлинганидан қатъи назар, ҳамма учун тенгдир. Фуқаролик ҳар бир шахсга республиканинг иқтисодий, сиёсий, ҳуқуқий ва маданий турмушда мумкин қадар тўлароқ иштирок этиш имконини беради. Чунончи, шахс Ўзбекистон Республикаси фуқаролигини қабул қилар экан, бу билан у Конституциямиз ва қонунларимизда мустаҳкамлаб қўйилган ҳуқуқ ва эркинликларга эга бўлади. Шунингдек, у маълум бурчларни ҳам бажаришга мажбурдир. Табиийки, Ўзбекистон давлати ҳам фуқароларнинг манфаатлари ва эркинликларини республика ҳудудида ва унинг ташқарисида ҳимоя қилиш мажбуриятини ўз зиммасига олади.

Умум эътироф этган қоидага кўра ҳар бир шахс фақат бир давлатнинг фуқароси бўла олади. Бу ўринда шуни алоҳида таъкидлаш лозимки, баъзи бир давлатларнинг айрим сиёсий раҳбарлари муайян бир миллат вакилларига икки фуқаролик ҳуқуқини бериш масаласини олға сурмоқдалар. Бунда айрим миллатга мансуб шахсларнинг ҳуқуқларини тўлароқ ҳимоя этишни кўзда тутмоқдалар. Аслида уларнинг мақсади бошқа — бизнинг ички ишларимизга аралашиш, бизнинг мустақиллигимизни чеклаш, бизга шу йўл билан яна тазйиқ ўтказишга уринишдир.

Биз бундай ёндашувни рад этамиз, албатта. Бунга ягона Ўзбекистон халқини ташкил этувчи барча миллат ва элатлар рози бўлмайдилар. Демократик ҳуқуқий давлатда фуқаролик фақат биргина миллий тамойил асосида белгиланмайди. Агарда фуқаролик миллий тамойил асосида белгиланса, инсонга миллатига қараб турли хил ҳуқуқий мақом берилса, бу охир-оқибатда жамият барқарорлигининг бузилишига олиб келади.

Икки давлат фуқаролигига мансублик — ачинарли ҳолдир. Бу — беватанлик билан баробардир.

Мамлакатимизда муайян кишилар ёки айрим миллат ёхуд этник гуруҳларнинг икки давлат фуқароси бўлиши учун на сиёсий, на ҳуқуқий асос бор. Шунинг учун ҳам, «Фуқаролик тўғрисида»ги қонунимизга мувофиқ, Ўзбекистон Республикаси фуқароси бўлган шахснинг бирон-бир чет давлат фуқаролигига мансублиги тан олинмайди. Бу қоида 1930 йилги Гаага конвенциясида мустаҳкамланган икки фуқароликни тан олмаслик халқаро тамойилига ҳам тўла мос келади.

Бу — бизнинг фуқаромиз республика ва унинг идоралари билан муносабатда ўзининг бошқа давлат фуқаролигига мансублигини рўкач қила олмайди деганидир. Бундан ташқари, ҳеч ким ўзини Ўзбекистон Республикасининг бошқа фуқаролари мавқеидан фарқ қилувчи ўринга ҳам қўя олмайди.

Ўзбекистон фуқаролари, ўзларининг насл-насаби, ирқи, миллатидан ва бошқа ҳолатларидан қатъи назар, тенг ҳуқуққа эгадирлар. Конституциямиз Ўзбекистон фуқароси деб ҳисобланган барча миллат ва элатларнинг тиллари, урф-одатлари ва миллий анъаналари ҳурмат қилинишини кафолатлайди.

Муҳтарам дўстлар!

Республикамизда амалга оширилаётган ислоҳотларнинг асосини иқтисодиётни бошқаришнинг буйруқбозлик, режага қарам бўлиш услубларидан мулкчиликнинг хилма хил шаклларига, тадбиркорликка, эркин меҳнат қилиш ҳуқуқига асосланган бозор муносабатларига ўтказиш ташкил этади.

Конституцияда хусусий мулкнинг давлат томонидан ҳимоя қилиниши таъкидланган. Мақсад — иқтисодиётни ўта марказлаштирмаслик ҳамда яккаҳокимликка барҳам беришдан, корхоналар, ташкилотлар ва хусусий тадбиркорларнинг мустақиллигини кенгайтиришдан иборат. Унда хўжалик фаолиятига давлатнинг яккаҳокимчилик тарзида аралашувига чек қўйилган, иқтисодий фаолият эркинлиги таъминланган, ишбилармонлик ташаббусига ва эркин бозор муносабатларига кенг йўл очилган. Хуллас, ўз мулкига ўзи хўжайин бўлган кишилар ижтимоий ва сиёсий барқарорликнинг асосий таянчи бўлиб хизмат қилади.

Конституцияда ҳурфикрлик, виждон ва диний эътиқод эркинлиги масалаларига ҳам катта эътибор берилган. Бу эса республикамизда шаклланган урф-одатларга, халқимизнинг теран маънавий анъаналарига батамом мос келади. Диннинг халқимиз маънавиятига, руҳиятига ўтказаётган ҳаётбахш таъсирини кўриб турибмиз. Инсоннинг покланишида, жамиятни руҳий-ахлоқий жиҳатдан соғломлаштириш борасида ислом дининииг ижобий таъсирини баҳолаш қийин. Буни ҳаммамиз яхши тушунишимиз лозим. Ўйлайманки, диннинг тарбиявий аҳамияти янада кучайиши керак. Дин ва диний ташкилотларга нисбатан янада мулоҳазали сиёсат юритилиши даркор.

Диний ташкилотлар ва бирлашмалар, давлатдан ажратилган ҳолда, қонун олдида тенгдирлар. Давлат диний бирлашмаларнинг фаолиятига аралашмайди. Ҳар бир инсон ўз эътиқодига ва ҳоҳлаган динига амал қилиш ёки ҳеч қайси динга эътиқод қилмаслик ҳуқуқига эга.

Янги Конституциямизнинг муҳим жиҳатларидан бири шуки, давлат ҳокимиятининг тузилиши ва фаолият тартиби ваколатларни тақсимлаш тамойили асосида амалга оширилади.

Улуғ бобокалонимиз Амир Темур «Қаерда қонун ҳукмронлик қилса, шу ерда эркинлик бўлади», деган сўзларни тарих саҳифаларига зарҳал ҳарфлар билан ёздирган эди. Қонун чиқарувчи, ижро этувчи ва суд ҳокимияти — давлатнинг учта асосий таянчидир.

Конституцияда Ўзбекистон Республикаси Олий мажлисининг, Ўзбекистон Президентининг, Вазирлар Маҳкамасининг, суд ҳокимияти идоралари бўлмиш — Конституциявий суд, Олий суд ва Олий хўжалик судининг ваколатлари аниқ-равшан белгилаб қўйилган.

Қонун чиқарувчи ҳокимият Олий Мажлис томонидан ижроия ҳокимияти эса Ўзбекистон Республикаси Президенти ва Вазирлар Маҳкамаси томонидан амалга оширилади.

Суд ҳокимияти Конституциявий суд, Олий суд ва Олий хўжалик суди томонидан амалга оширилиб, улар биргаликда, республиканинг ягона суд тизимини ташкил этади.

Конституцияда жойлардаги давлат ҳокимияти органларига алоҳида эътибор берилган. Ўз-ўзини бошқариш тамойилларини мустаҳкамлаш билан бир қаторда, маҳаллий ҳокимиятнинг бошлиғи — ҳоким лавозими жорий этилади. Муайян ҳуқуқларга эга бўлган маҳаллий вакиллик ҳокимияти — халқ депутатлари кенгашларига, шунингдек, ижроия ҳокимиятига вилоят, туман, шаҳар ҳокимлари раҳбарлик қиладилар.

Шаҳарчалар, қишлоқлар ва овулларда маҳаллий ҳокимият ўз-ўзини бошқариш органлари шаклида амалга оширилади. Фуқароларнинг бундай йиғинлари ўзини ўзи бошқариш органлари ҳисобланади.

Асосий қонунимиз Ўзбекистон таркибидаги Қорақалпоғистон Республикасининг мақомини тан олади ва унинг суверенитетини муҳофаза этади. Қардош Қорақалпоғистон ҳам ўзининг Асосий қонунини қабул қилди. Ўзбеклар билан қорақалпоқларнинг абадий бирлиги ва қон-қардошлигини тасдиқлади.

Конституциямизда коммунистик мафкура, синфийлик, яккапартиявийлик иллатларидан асар ҳам йўқ.

Давлат сиёсий партияларнинг, жамоат бирлашмаларининг, шу жумладан, касаба уюшмаларининг ҳуқуқий манфаатларини муҳофаза этади. Бундан ташқари, давлатга жамоат бирлашмаларининг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларига риоя этилишини таъминлаш, уларга ижтимоий ҳаётда иштирок этиш учун тенг ҳуқуқий имкониятлар яратиб бериш вазифаси ҳам топширилган.

Конституцияда жамиятимизда кўппартиявийлик тизимини шакллантиришнинг ҳуқуқий асослари яратилган. Олий Мажлисга сайлов Ўзбекистон тарихида биринчи марта кўппартиявийлик асосида ўтади. Шунинг учун ҳам бугун сайлов тўғрисидаги қонун лойиҳаси қизғин муҳокама қилинмоқда.

Асосий қонунимизда ижтимоий ҳаёт сиёсий институтлар, мафкуралар ва фикрларнинг хилма-хиллиги асосида ривожланади, дейилган. Ҳеч қайси мафкура давлат мафкураси мақомига кўтарилиши мумкин эмас. Бу конституциявий қоида бизнинг олдимизга миллий истиқлол мафкурасини яратиш вазифасини қўяди.

Миллий истиқлол мафкураси халқимизнинг азалий анъаналарига, удумларига, тилига, дилига, руҳиятига асосланиб, келажакка ишонч, меҳр-оқибат, инсоф, сабр-тоқат, адолат, маърифат туйғуларини онгимизга сингдиришга хизмат қилиши лозимлигини унутмайлик. Унда жамиятимиздаги барча кучлар, ҳаракатлар, жамоат ташкилотлари, аҳоли турли табақаларининг ўй-фикрлари, орзу-умидлари ўз ифодасини топмоғи лозим. У давлатимиз фуқароларини улуғ мақсад йўлида қалбан бирлаштиришга кўмаклашиши керак.

Биз эркин демократик жамият қурмоқчимиз. Биз халқларнинг ўз тақдирини ўзи белгилаш ҳуқуқини тан оламиз ва ҳурмат қиламиз. Биз мамлакатларнинг ҳудудий яхлитлигини ва суверенлигини ҳурмат қиламиз. Биз барча мозаҳоралари музоқаралар, сиёсий йўл билан ҳал қилиш тарафдоримиз. Биз тараққиёт фақатгина иқтисод, маданият, савдо-сотиқ ва маърифат соҳаларидаги алоқалар воситасида амалга оширилишини истаймиз.

Бу тамойиллар Ўзбекистон ташқи сиёсатининг негизини ташкил этади. Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош Ассамблеясининг 48-сессияси минбаридан халқимизнинг ана шу умумбашарий қадриятларга содиқ эканини изҳор этиш шарафи менга насиб этганидан беҳад бахтиёрман!

Конституциямизнинг муҳим бир банди Оллоҳ таоло ато этган энг улуғ неъмат — инсоннинг яшаш ҳуқуқи ҳақида. Афсуски, собиқ Советлар империяси парчаланиб кетганидан кейин рўй берган ижтимоий портлашлар, турли келишмовчиликлар Марказий Осиё минтақасини ҳам четлаб ўтмади. Гап Тожикистонда, тожик-афғон чегарасида бўлаётган хунрезлик хусусида боряпти. Неча асрлардан бери ёнма-ён яшаётган Марказий Осиё халқларининг келажак тақдирини айри-айри тасаввур қилиш мумкин эмас. Биз Тожикистоннинг ички ишларига аралашмоқчи эмасмиз, лекин «қўшнинг тинч — сен тинч» деган кўҳна Шарқ мақолини унутмаслик керак. Барчангизга маълум, Ўзбекистон Марказий Осиёда хавфсизлик, барқарорлик ва ҳамкорлик масалалари бўйича Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг доимий ишловчи семинарини ташкил этишни таклиф қилди. Агар шу ниятимиз амалга ошса, манфаатдор мамлакатлар минтақавий хавфсизликнинг ишончли тизимини вужудга келтирган бўлур эди.

Азиз ватандошлар!

Бугун Конституциямизнинг бир йиллигини нишонлар эканмиз қилинган ишларга баҳо беришимиз лозим. Ўйлаб кўрсак, бир йил degani абадият олдида жудаям қисқа фурсатдир. Лекин, сарҳисоб этадиган бўлсак, шу бир йил мобайнида республикамизда қанчадан-қанча воқеалар юз берди.

Ўзбекистон мустақиллигини эълон қилиб, ўзининг маънавий қадриятларини ва аслий салоҳиятини тиклаш, иқтисодий ва ижтимоий соҳаларда туб ўзгаришлар, ижтимоий ҳимояни кўзда тутган ҳуқуқий демократик давлат пойдеворини қуриш даврига қадам қўйди.

Бир йилда 40 та янги қонун қабул қилинди. Ўзгариб бораётган шарт-шароитларни эътиборга олиб, илгари қабул қилинган қонун ҳужжатларига тузатишлар киритилди. Қабул қилинган бу муҳим қонунлар миллий давлатчиликни барпо этишга, эркин бозор иқтисодиётини ривожлантиришга, жаҳон ҳамжамиятидаги мамлакатлар билан фаол ҳамкорлик қилишга қаратилгандир.

Республикада қонунчилик ва ҳуқуқ-тартиботни мустаҳкамлаш мақсадида демократик ислоҳотлар амалга оширилмоқда. Бу ислоҳотлар барча ҳокимият тармоқларининг ваколатларини аниқ белгилаш ва улар ўртасида амалий ҳамкорликни йўлга қўйишни кўзда тутади.

Конституцияда Ўзбекистон халқаро муносабатларнинг тўла ҳуқуқли субъекти экани таъкидланган. Ҳозирги кунда мустақил Ўзбекистон халқаро ташкилотларнинг фаол аъзосига айланяпти, жаҳон хўжалигига уйғун ҳолда ривожланяпти ва ўзаро манфаатли муносабатлар ўрнатяпти.

Ўзбекистонни дунёдаги деярли барча нуфузли катта давлатлар тан олди. 70 дан ортиқ мамлакат билан дипломатик муносабатлар ўрнатилди. Ҳозирги вақтда Тошкентда салкам 40 давлат ўз элчихона ва ваколатхонасига эга. Республикамизнинг асрлар мобайнида ташқи дунёдан ажралиб қолганига барҳам берилмоқда.

Биз ташқи сиёсатимизни шакллантиришда конституциявий тамойилларга амал қилган ҳолда, аввало, ўз куч-қудратимизга, маънавиятимизга, кўп авлодлар меҳнати билан яратилган халқимиз салоҳиятига таянаяпмиз. Бу — ташқи муносабатларда очиқ, тенг ҳуқуқли ва ўзаро фойдали ҳамкорлик қилиш, халқаро ҳуқуқнинг умум эътироф этган қоидаларига риоя этиш демакдир.

Ўзбекистон ўз мустақиллигининг илк даврида кўпгина обрўли халқаро жамият, иқтисодий ва молиявий ташкилотларнинг тенг ҳуқуқли аъзоси бўлди. Жаҳондаги энг катта мамлакатлар билан савдо-иқтисодий муносабатларни ўрнатди. Республиканинг ишончли, истиқболли ҳамкор сифатидаги эбрў-эътибори анча мустаҳкамланди.

Туркия, Германия Федератив Республикаси, Франция, Буюк Британия, Голландия, Австрия, Корея Республикаси, Хитой, Индонезия, Малайзия, Ҳиндистон билан сармояларни рағбатлантириш ва ўзаро ҳимоя қилиш тўғрисида икки томонлама битимлар тузилгани халқаро ҳамкорликни мустаҳкамлашда муҳим аҳамият касб этади.

Ташқи савдо муаммоларимиз кенгайди. Ҳозир у салкам 1,3 миллиард долларни ташкил этмоқда. Дунёдаги 50 дан кўпроқ мамлакатнинг фирма ва ширкатлари билан иқтисодий алоқа ўрнатилди. Ҳозир экспорт маҳсулотларининг 80 фоизга яқини Россия, Украина, Белорусь каби Ҳамдўстлик давлатларидан ташқари Туркия, Бельгия, Буюк Британия, Франция, Индонезия, Корея Республикаси, Америка Қўшма Штатлари, Финляндия Швейцария каби мамлакатларга юборияпти.

Халқимизнинг олий манфаатларини инобатга олган ҳолда, давлатимизнинг иттифоқлар тузиши, ҳамдўстликларга ва бошқа давлатлараро тузилмаларга кириши мумкинлиги асосий қонунда белгилаб қўйилган. Ўзбекистон ана шу ҳуқуққа амал қилиб, Марказий Осиё давлатлари — Туркия, Эрон, Покистон билан биргаликда иқтисодий ҳамкорлик ташкилотига аъзо бўлди. Бу ташкилот доирасида давлатлараро транспорт йўлларини биргаликда қуриш доир лойиҳаларни ишлаб чиқиш ва амалга оширишга фаол қўшилди.

Биз Тажан — Серахс янги темирйўли қурилишида ўз улушимиз билан қатнашяпмиз. Бу йўл Пекинни Истамбул билан боғлайдиган Трансосиё магистралининг таркибий қисми бўлади. Каспий денгизи соҳилида Оқтов бандаргоҳини қайта тиклаш, Хитой билан Покистонга бевосита чиқишга имкон берадиган Андижон — Ўш — Эргаштом — Қашғар ҳамда Ҳинд океанига йўл очадиган Термиз — Ҳирот — Карочи автомобиль йўллари қурилишида қатнашиш истагини билдирдик.

Ана шу магистралларнинг барпо этилиши Ўзбекистонни Европага, Форс кўрфазига, Ҳинд ва Тинч океанларига олиб чиқади ва жаҳон ҳамжамияти билан ташқи алоқаларни мустаҳкамлашга хизмат қилади.

Ҳозирги кунда халқаро валюта фонди, Жаҳон банки, халқаро молия корпорацияси, Европа қайта тиклаш ва тараққиёт банки иштирокида бир қанча йирик лойиҳалар ишлаб чиқилиб, амалга оширияпти. Жумладан, бизнинг куни кеча Буюк Британияга қилган расмий ташрифимиз вақтида Европа қайта тиклаш ва тараққиёт банки билан битим имзоланди. Ушбу битимга кўра Республикада кичик ва ўрта бизнесни ривожлантириш ва олтин қазиб чиқарувчи «Ньюмонт — Зарафшон» қўшма корхонасининг молиявий таъминоти учун 160 миллион доллардан кўпроқ маблағ ажратиладиган бўлди. Дунёдаги энг катта жаҳон банки, Дойче-банк, Малайан банки, Креди коммерсаль де Франс каби бир қанча банклар Тошкентда ўз ваколатхонасини очган. Бугунги кунда республика 70 дан ортиқ хорижий банк билан ўзаро муносабатлар ўрнатган.

Ўзбекистонда истиқболли инвестиция лойиҳаларини рўёбга чиқаришда бутун дунёга машҳур бўлган чет эл компания ва фирмалари фаол қатнашмоқда. Уларнинг кўпчилиги ҳозир Ўзбекистонда ваколатхоналарини очиб, қўшма корхоналар барпо этишда иштирок этяпти.

Ҳозир республикада 900 дан кўпроқ қўшма корхона жаҳондаги 65 мамлакатдан келган шериклари билан биргаликда фаолият кўрсатаётир. Шунингдек, фақат хорижий сармоя билан барпо этилган 53 та корхона рўйхатга олинган. 1990 йилда республикада фақат 30 та қўшма корхона қайд этилган бўлса, улар шу йилнинг ўзидаёқ 310 тадан ортди.

Қўшма корхоналарнинг ҳар учтасидан бири халқ истеъмол моллари ишлаб чиқаришга, ҳар тўрттасидан бири эса хизмат кўрсатишга қаратилган. Бугунги кунда қўшма корхоналар салкам 100 миллиард сўмлик маҳсулот ишлаб чиқариши ва хизмат кўрсатиши билан республика бозорини бойитишга кўмаклашмоқда.

Ички сиёсатимиз тоталитар тузумдан эркин бозор шароитига босқичма-босқич, қўпол инқилобий услубларни истисно этган ҳолда ўтишга қаратилди. Биз бозор муносабатларига ўз йўлимиз билан, беш асосий тамойилга асосланган ҳолда ўтаётганимиз ҳаммага аён. Маълумки, бозор муносабатларига ўтишни эълон қилиш билан янги иқтисодий муҳит ўз-ўзидан пайдо бўлиб қолмайди. Энг аввало, тегишли замин ва шарт-шароитларни, ҳуқуқий асосларни яратиш керак.

Шу нуқтаи назардан қарайдиган бўлсак, биз мулкни давлат тасарруфидан чиқариш ва хусусийлаштириш, бунинг натижаси ўлароқ, турли мулк шаклларини юзага келтириш ва уларнинг ўзаро тенглигини таъминлаш бўйича сезиларли ишларни амалга оширдик.

Иқтисодиётнинг турли тармоқларида хусусийлаштиришга оид 20 та давлат дастури қабул қилинди ва амалга оширияпти. Шу кунга қадар 41,5 мингта корхона хусусийлаштирилди. Уларнинг 22 мингдан кўпроғи акционерлик ва жамоавий мулкчилик шаклига, 18,5 мингдан кўпроғи эса хусусий ва оилавий мулкчилик шаклига ўтказилди.

Маҳаллий саноат, савдо, умумий овқатланиш ва хизмат кўрсатиш соҳаси корхоналари деярли хусусийлаштириб бўлинди. 22 минг шохобча «кичик» хусусийлаштириш билан қамраб олинди.

Кичик ва ўртача корхоналарни хусусийлаштириш билан бирга енгил саноат, автотранспортдаги ва қурилиш мажмуидаги йирик корхоналарни акционерлик жамиятларига айлантириш борасидаги ишлар авж олдирилди. Иқтисодиётнинг мана шу ва бошқа тармоқларидаги 423 та корхона хусусийлаштирилди.

Кўп тармоқли иқтисодиётни шакллантириш жараёни аграр сиёсатимизнинг ҳам таркибий қисми бўлиб қолди. Конституция ва мавжуд анъаналаримизга мувофиқ қишлоқда ердан фойдаланишнинг энг самарали шакллари қайтадан тикланяпти. Бундай шакллар ижара муносабатларига ва уюшган меҳнатга асослангандир.

Қайта ташкил этиш йўли билан 715 та давлат хўжалигидан 325 та жамоа хўжалиги, 296 та кооператив ва 90 та ижара хўжалиги тузилди. 735 та чорвачилик фермаси акционерлик жамиятларига айлантирилди. Қишлоқларда 65 минг гектардан кўпроқ унумдор ерга эга бўлган 6,5 мингтага яқин мустақил фермер хўжаликлари ташкил қилинди.

Давлат уй-жой фондини хусусийлаштириш натижасида республика аҳолисининг кўпчилиги ўзини ҳақли равишда мулкдор деб ҳис қилди. Ҳозирда илгари давлатга қарашли бўлган бир миллиондан ортиқ квартира ёки жами давлат уй-жой фондининг 90 фоизи фуқароларнинг шахсий мулки бўлди. Шу билан бирга ҳар учта квартиранинг бири уларнинг эгаларига текин берилди. Улар уруш фахрийлари, ўқитувчилар, тиббиёт ходимлари, ижод ва илм кишиларидир.

Давлат тасарруфидан чиқариш ва хусусийлаштириш натижасида республикада янги мулкчилик муносабатлари юзага келяпти. Хусусий мулкчилик ўз ҳуқуқларини қарор топтирмоқда.

Конституцияга мувофиқ, хусусий мулк бошқа мулк шакллари каби даҳлсиз ва давлат ҳимоясидадир. Ҳозир қишлоқ хўжалигининг хусусий тармоғи аҳолига сутнинг тўртдан уч қисмини, гўштнинг салкам 70 фоизини, картошканинг 40 фоизидан кўпроғини ва жами сабзавотнинг ярмини етиштириб беряпти.

Нарх-наво ҳам бирданига эркин қўйиб юборилмади. Босқичма-босқич, кишиларнинг топиш-тутишини ҳисобга олган ҳолда эркин нархларга ўтилди. Энг зарур озиқ-овқат маҳсулотларига давлат дотацияси сақлаб қолинди.

Давлат, иқтисод, молия бошқарувини замон талабига қараб ўзгартириш ва такомиллаштириш, ишлаб чиқаришни бозор услубларига ўтказиш ва рағбатлантириш, соғлом рақобат муҳитини яратиш, банк тизимини ислоҳ этиш, умуман, бозор муносабатларини шакллантириш борасида бир қанча ишлар қилинди.

Конституциявий қоидаларга мувофиқ республикада замонавий солиқ ва кредит-банк тизими шаклланяпти, молия-бюджет сиёсатини амалга ошириш механизми такомиллаштириляпти. Ўз пул тизимимизни барқарор қилиш, миллий валютага ўтиш йўлида биринчи қадам қўйилди.

Лекин бир нарсани алоҳида таъкидлашни истардим: Ўзбекистон ички сиёсатида фуқаролар тотувлигини таъминлаш, эҳтиёжманд ижтимоий табақаларни ҳимоя этиш доимо етакчи ўрин тутди. Бугунги кунда бизнинг ҳақ эканимиз нафақат собиқ СССР ўрнида ташкил топган янги давлатларда, балки бутун дунёда ҳам тан олинди.

Бозор муносабатларига ўтиш бирдан-бир мақсад эмас. Конституцияда белгилаб қўйилганидек, давлат ўз фаолиятини инсон ва жамият фаровонлигини кўзлаб, ижтимоий адолат ва қонунийликни таъминлаш тамойиллари асосида амалга ошириши шарт. Республиканинг асосий қонунида фуқароларнинг меҳнат қилиш, ишсизликдан ҳимояланиш, қариганда ёки меҳнат лаёқатини йўқотганда ижтимоий таъминот олиш, малакали тиббий хизматдан фойдаланиш, таълим олиш ҳуқуқлари белгиланган. Шунингдек, илмий ва техникавий ижод эркинлиги ҳуқуқларини ижтимоий жиҳатдан пухта кафолатлаш қайд этилган. Ва бу ҳуқуқлар оғишмай турмушга жорий этиляпти.

Мустақиллик йиллари мобайнида аҳолини ижтимоий муҳофаза қилишнинг моҳият жиҳатдан янги механизми яратилди. Бунда аниқ иқтисодий вазият, мавжуд имкониятлар ҳисобга олинди.

Давлат энг аввало аҳолининг ижтимоий мададга муҳтож бўлган табақаларини ҳимоя қилишни ўз зиммасига олди. Бу иш ҳақи ва пенсияларнинг энг оз миқдорларичи кафолатлашда, ҳаётий муҳим маҳсулотлар билан меъёрланган миқдорда таъминлашни ташкил этишда, товон тўловлари ва бошқа чора-тадбирларни амалга оширишда ўз ифодасини топди.

Нархлар эркинлаштирилиши муносабати билан шу йил мобайнида иш ҳақи, пенсия ва стипендияларнинг энг оз миқдорлари етти марта оширилди.

Бошқача қилиб айтганда, уларнинг ҳажми 1990 йилга нисбатан — 350, 1992 йилга қараганда — 12,5 баробар кўпайди. Ўртача маош эса тегишинча — 320 ва 12 баробар ўсди. 1 декабрдан бошлаб энг оз иш ҳақи 24300 сўмни, меҳнат пенсиясининг энг оз миқдори 26325 сўмни ташкил қиляпти. Бу мустақил давлатлар ҳамдўстлигига кирувчи бошқа мамлакатлардагига қараганда анча юқоридир.

Чакана нархлар, тарифлар ва пулли хизмат миқдори жорий йилда 1990 йилга нисбатан, мутахассисларимизнинг ҳисоб-китобига кўра, 320 баробар ўсган. 1993 йилда истеъмол молларининг нархлари ва хизматларнинг ҳақлари ўсиб боришига нисбатан аҳолининг пул даромадлари илдамроқ кўпайиб бора бошлади. Вужудга келган бу тамойилнинг барқарорлиги таъминлаб борилмоқда.

Республикамизда ўз истиқлол ва тараққиёт дастуримизни амалга ошириш борасида кўрилаётган чора-тадбирлар иқтисодиётимизнинг ва ҳаётимизнинг барча соҳаларида кутилган ижобий самараларни беряпти. Масалан, ялпи миллий маҳсулот ўтган йилги даражада бўлиши кутиляпти, яъни унинг пасайиши тўхтатилди. Саноат маҳсулоти ишлаб чиқариш тахминан 6 фоиз ошади. Нефть (121 фоиз), табиий газ (104 фоиз) қазиб олиш, нефть маҳсулотлари, қора металлар прокати ишлаб чиқариш анча кўпайди. Хомашёни ўзимизда қайта ишлаш ва халқ истеъмол моллари ишлаб чиқариш (107 фоиз) миқдорлари ортиб боряпти.

Қишлоқ хўжалигининг ялпи маҳсулоти, ўсиш суръатлари билан, 103 фоиз бўлиши кутиляпти. Биз шу йилги ҳосилдан тахминан 1 миллион 400 минг тоннага яқин пахта толаси ишлаб чиқара оламиз. Дон, картошка ва узум етиштириш натижалари ҳам ўтган йилгидан анча яхши.

Молиявий аҳволимиз ҳам барқарорлашмоқда. Республика бюджетининг камомади ялпи миллий маҳсулотнинг 5 фоизидан ошмайди, бу эса халқаро мезонларга кўра молиявий барқарорликнинг далили бўлиб хизмат қилади.

Собиқ Иттифоқ таркибида бўлган мустақил давлатлар иқтисодининг бугунги ачинарли аҳволи билан таниш одамлар юқорида айтиб ўтилган рақамлар билан таққослаб, тегишли хулоса чиқариши мумкин.

Азиз юртдошларим!

Ўтган даврнинг натижалари ва якунлари ҳақида гапирар эканмиз, биз албатта барча қилган ишларимизга, фаолиятимизга танқидий кўз билан қарашимиз ва уларни шу нуқтаи назардан баҳолашимиз лозим. Халқимиз ҳақиқий ютуқларни ва амалий силжишларни, шу билан бир қаторда, ҳаётимизда йўл қўйилаётган камчиликлар, нуқсонларни, бой берилган имкониятларни ҳам кўриб турибди.

Янгиланаётган давлатга мутлақо янги иқтисодий асос керак. Бу яққол кўриниб турган ҳақиқатдир. Ислоҳотларни иқтисодиётимизга татбиқ этиш йўлида эришилган ютуқларимиз билан бир қаторда, ҳаётимиздаги кўп жараёнларда ислоҳотлар олға силжимай бир жойда тўхтаб қолаётгани, кутилган натижани бермаётганини кўрсатувчи кўп мисоллар бор.

Бугун биз республика миқёсида ислоҳот ўтказиш ҳақидаги дастур ва тасаввурга эгамиз. Лекин вилоят ёки туман, тармоқ ёки корхона даражасига ўтганимизда, кўпинча қолоқликка, тушунмовчиликка, ҳатто қарама-қаршиликка дуч келяпмиз.

Ислоҳотнинг олға силжишига халақит бераётган сабабларни аниқлаб, бу йўлдаги тўсиқларни бартараф этмасак, узоқ чўзиладиган иқтисодий турғунликка дучор бўлиш хавфи бор.

Ислоҳотлар уларни шунчаки ўтказиш учунгина керак эмас. Улардан мақсад иқтисодий фаолиятга эркинлик беришдир. Ишни шундай ташкил этиш кераккки, бундан ҳар бир киши ислоҳотларнинг афзаллигини яққол сезсин. Уларнинг натижаларидан ҳақиқий манфаатдорлик пайдо бўлсин. Ислоҳотлар жараёни аниқ самара берсин.

Ҳозир олдимизда навбатдаги катта синов турибди. Давлат мустақиллигини ифодаловчи асосий шартлардан бири — ўз миллий пулимизни жорий этишдир. Биз халқимизга ҳам, халқаро ҳамжамиятга ҳам илгари бу масаладаги муносабатимизни бир неча бор айтганмиз.

Келгуси йилнинг энг муҳим вазифаси — ҳозирги муомалада бўлган «сўм-купон»лар асосида ўз миллий валютамизга ўтишдир.

Сўмимиз нуфузли, тан олинган валютага айланиши учун ҳаммамиз тер тўкиб меҳнат қилишимиз керак бўлади. Бу — сир эмас.

Иқтисодий ислоҳотнинг бошқа йўналишлари бўйича биз муайян тажриба орттирган бўлсак ҳам, пул муомаласини йўлга қўйиш — энг мураккаб муаммодир. Бугун масалани кўндаланг қўймоқ керак: сўмимизни мустаҳкамлай олсак, умуман иқтисодий ислоҳотларимиз муваффақиятини таъминлаган бўламиз, ҳақиқий иқтисодий мустақилликка эришамиз. Бу жараён нафақат давлатимизни, балки республикада яшаётган ҳар бир фуқарони синовдан ўтказади. Бунга тайёр бўлиб туришга даъват этаман.

Жамиятимизни қайта қуриш ишлари қанчалик мураккаб бўлмасин, биз бундан буён ҳам ислоҳотларга ва бу соҳада орқага қайтиш йўқлигига ишончни мустаҳкамлаш учун барча чораларни кўрамиз. Халқимизни авайлаб-асраб, пухта ўйлаб, зиммамиздаги улкан масъулиятни ҳис этган ҳолда иш тутамиз.

Яна бир муҳим масалага эътиборингизни жалб этмоқчиман. Бизнинг саъй-ҳаракатларимиз ҳаммага бирдек ёқмаётганини ўзингиз кўриб-билиб турибсиз. Жаҳон сиёсати ва иқтисодиётида қудратли Ўзбекистоннинг бўй-бастига ҳасад билан қараётган кучлар ҳали бор. Улар, аввалгидек, бизга сўзларини ўтказиш, биздан бой хомашё манбаи ва ҳар қандай товарни сотиш бозори сифатида фойдаланишни хоҳламоқдалар, ўз сиёсат ва тазйиқларини ўтказишга уринмоқдалар. Бунга ҳам тўғри баҳо беришимиз зарур.

Азиз дўстлар!

Ўзбекистон XXI аср арафасида жуда ҳам мушкул ва мураккаб, шу билан бирга ғоят масъулиятли ва шарафли даврни бошидан кечирмоқда. Машаққатли шароит бошқа давлатлар ўн йилликлар ва ҳатто юз йиллар мобайнида ўтган йўлни жуда тез, саноқли йилларда босиб ўтишни тақозо этмоқда.

Яна бир бор яхши англаб олайликки, муҳтарам биродарлар, биз жуда мураккаб ва нозик шароитда яшаяпмиз. Мустақиллик йўлидаги дастлабки тажрибаларни машаққатлар билан орттиряпмиз.

Шу муқаддас, азиз заминда яшаётган биродарлар! Эл-юртимиз, ватанимиз олдидаги фуқаролик бурчимизни яна бир бор англаб олишимиз даркор.

Ватанни севмоқ — иймондандур! Пайғамбаримиз Муҳаммад алайҳис-саломнинг ана шу мухтасар каломларида инсон ҳаётининг мазмун-моҳияти, унинг фазилатлари, яшаш тарзи ва мақсади ифода этилган.

Агар шу улуғ фазилат барчамизни онгимиздан, қалбимиздан жой топса, муқаддас ақидага айланса, ана шундагина олдимизда турган буюк мақсадларга эришмоғимиз мумкин.

Миллий мафкура ҳақида ҳозир кўп гапиряпмиз. Фикримизни, дунёқарашимизни ўзгартираётган бу муҳим масалада гезроқ сўздан амалий ишга ўтишимизни ҳаётнинг ўзи тақозо этмоқда. Миллий мафкурани онгимизга сингдирувчи амалий тарбияни йўлга қўймоқ керак.

Нега шундай деяпман? Бунинг сабаби шуки, мафкуравий масалани ҳал этмасдан, уни амалда татбиқ қилмасдан туриб, Конституция белгилаб берган мақсадларга эришиш, у олдимизга қўйган талабларга жавоб бериш мушкул бўлади.

Янги мафкуранинг асл мазмуни — янгича, эркин фикрлайдиган, мутелик ва журъатсизлик туйғусидан мутлақо ҳоли, мустақил инсонни тарбиялашдир.

Янгича фикрлайдиган фозил инсон, энг аввало, фуқаролик бурчини тўла ҳис этадиган шахс бўлиши даркор.

Тан олишимиз кераккки, турли иқтисодий ва сиёсий муаммоларни ечиш билан овора бўлиб, биз мафкура масаласига етарли эътибор беролмадик.

Агар сезган бўлсангиз, бизлар кўпроқ талаб қиламиз. Ҳуқуқ, эркинлик ҳақида кўпроқ гапирамиз. Бу ҳам аслида тўғри ва жуда адолатли. Чунки, инсон ҳуқуқини қонунда ва амалда таъминлай олмаган, бунинг учун етарли кафолатлар яратиб беролмаган жамият — демократик жамият эмас.

Аммо бу ишнинг иккинчи, бизлар кўпинча унутиб қўядиган жиҳати ҳам бор. Демократик жамият қуриш учун, демократик тамойилларни тўла қарор топтириш учун, энг аввало, шу мўътабар заминда таваллуд ва тарбия топган шахс, ўзини айнан шу юрт фарзанди деб билгувчи инсон ўз давлати, ўз халқи олдидаги, уни катта умидлар билан тарбия этган, воягa етказган жамият олдидаги бурчини адо этиши керак. Бу гап менга ҳам, сизга ҳам—барчамизга бирдай тегишлидир!

Содда қилиб айтганда, ҳар қайси фуқаро, ҳар биримиз, «шу давлат, шу жамият менга нима берди?» деб эмас, балки: «мен ўзим ватанимга, элу юртимга нима бердим?» деб ўйлашимиз ва шу ақида билан яшашимиз керак.

Модомики шундай экан, мафкура зиёсининг тарғиботчилари — яъни тарбиячилар, муаллимлар ва устозлар ҳақида алоҳида тўхталиб ўтмоқчиман.

Тарбиячи-устоз бўлиш учун, бошқаларнинг ақл-идрокини ўстириш, Маърифат зиёсидан баҳраманд қилиш, ҳақиқий ватанпарвар, ҳақиқий фуқаро этиб етиштириш учун, энг аввало, тарбиячининг ўзи ана шундай юксак талабларга жавоб бериши, ана шундай буюк фазилатларга эга бўлиши керак. Бу унинг зиммасига жуда катта масъулият юклайди.

— Агар эсласангиз азиз биродарлар, қадим замонлардан бери бизнинг табаррук заминимизда тарбиячилар билан табиблар энг иззатли ва энг мўътабар инсон саналган. Шундай экан, бугунги сиёсатимизда ота-боболаримизнинг ана шу олижаноб анъаналарига содиқ қолиб, ёш авлодни ўстиришга, тарбиялашга дахлдор инсонларга биринчи навбатда қўлдан келганча эътибор кўрсатиб, уларга эҳтиром билдириб, алоҳида имтиёзлар бериш — давлатимизнинг муқаддас бурчидир. Бу келажаги буюк давлатнинг, эркин ва фаровон яшашга интилаётган жамиятнинг пойдеворига тамал тоши қўйиш билан баробардир. Юртимизга мард ва фидойи фарзандлар керак, азиз ватандошлар!

Ҳурматли дўстлар, биродарлар!

Ҳаётда шундай воқеалар бўладики, уларнинг аҳамияти вақт ўтган сари ортиб бораверади. Конституциямизнинг қабул қилиниши, унинг байрами куни ҳам ана шундай воқеалар сирасига киради ва бу мўътабар қомус — Асосий қонун қабул қилинган кун мустақил Ўзбекистон тараққиётида, ҳеч шубҳасиз бутун бир тарихий даврнинг гултожи бўлиб қолажак!

Мазкур Конституциямизнинг пайдо бўлишига, қабул қилинишига катта ҳисса қўшган фаолларимизга, шу залда ўтирган ноибларимизга миннатдорчилигимни билдириб, Асосий қонунимизни ҳаётга татбиқ этишда омад тилашга рухсат бергайсиз!

Азиз ватандошларим!

Аждодларимиз ўз фарзандларига ҳамиша тилаб келган сиҳат-саломатлик биз учун олий неъматдир. Агар одам соғлом бўлса, севикли ватанимиз ҳам соғлом бўлади, орзу-ниятларимиз амалга ошади, хонадонларимиз, юртимиз тинч бўлади.

Сизларнинг ҳаммангизга мустаҳкам соғлиқ тилайман!

Сизларни шу муқаддас замин — гўзал Ўзбекистоннинг Конституцияси куни байрами билан яна бир бор чин юракдан табриклайман. Барчангизга омад, бахт-саодат тилайман!

Танлаб олган йўлимизда улуғ мақсадларга етишимизда буюк боболаримизнинг ўлмас руҳи ҳамиша ёр, яратганнинг ўзи мададкор бўлсин!

БАҲОРНИ СОҒИНСАНГИЗ...

РЕПОРТАЖ

Ҳа, қорли-қировли кунларда ҳам баҳорни соғинсангиз, Навоий бобомиз ҳайкалининг пойига, «Наврўз» майдонига боринг. У ерда доимо баҳорнинг чеҳрасидек гулгун манзарага дуч келасиз.

Нега, дейсизми?

Дам олиш куни эди. Атрофда қор. Лекин майдонга яқинлашатуриб, кўзларим гўзалликдан чақнади. Авваламбор одамлар гавжум қолаверса, майдон узра етаклашиб юрган келин-куёвларни кўриб дилим яйради. Инсон ҳаётида бир бора бўлгувчи бу унутилмас лаҳзалар чиндан-да каттаю кичикни ҳаяжонлантирмасдан қолмайди. Чунки булар жамиятнинг асоси бўлмиш бўлғуси оилалардир. Ҳарир либосларда безанган келинларнинг, келишимлик бўй-бастли куёвларнинг хаёлидан айни чоғда бўлғуси оилалари, уни қандай бахтиёр тушунаётганлари ўтаётган бўлса не ажаб. Шуни билиш мақсадида биз уларнинг қуршовига яқинлашдик:

— Келинингиз жуда гўзал экан. Кимлари бўласиз?

— Акам Аҳмад Шерматов шифокор, келинойим Матлуба опа кўпдан бери ўғиллари Акбар ва Асқаржонларни бир кунда уйлантириб, қўш келин қилиш ниятида эдилар. Шукрки, бугун шу ниятларига етишмоқда. Келинларимиз Гулчеҳра Ҳасанова ва Саодат Муродовалар Тошкент вилояти Қибрай туманидаги «Маданият» колхозининг Ёнариқ қишлоқ Кенгаши учинчи участкасига келин эмас, чинакам дилбанд бўлиб боришларини чин юрагимдан истайман. Кўриб турибсиз, ҳар иккала келинимиз ҳуснда тенгсиз. Илойим, ҳаётлари ҳам ўзларига ўхшаган чиройли бўлсин.

— Акбаржон, — юзланаман куёвга. — Аммангиз Арофат Зияеванинг фикрларига сиз нималарни қўша оласиз?

— Ниятим — бахтли бўлиш. Бўлғуси оиламни ҳар қандай шароитда яхши бўлиши учун меҳнат қилиш. Қолаверса, бизнинг бахтли бўлишимиз ўзимизга, ҳар иккимизни ота-оналаримизни ҳурмат қилишимизга боғлиқ. Ахир, ҳурмат қилсанг, ҳурмат топасан, деб бежиз айтишмаган. Шундай экан, хонадонимиздан иззат-ҳурмат, меҳр-оқибат аримасин, дейман. Шундагина оиламиз аҳил, тотув бўлади.

Куёвнинг гапларини даврада турган руҳшунос Дилдора Валиева, боғчада ошпаз бўлиб ишловчи опаси Барно Шерметова, келин янгаси Малоҳат Дадамирзаева, ўқитувчи Зулфизайнар Содиқова, куёвларнинг жўралари Хушнуд Саъдиев, Бахтиёржон Маҳкамовлар қўллаб-қувватлашди. Улар ёшларга қўша-қўша ўғил-қизларга бош бўлишларини тилашди.

Биз никоҳ гувоҳномасини эндигина қўлга олиб чиқаётган навбатдаги келин-куёвларга юзландик. Уларнинг қалблари энтикаётгани, ҳозирги бахтли дақиқаларда ҳис-ҳаяжонлари ичларига сиғмаётгани сезилиб турарди. Куёвга берган саволимизга унинг жўраси Умиджон Мирзаев жавоб берди:

— Дўстим Раҳматжон Турсуновнинг отаси Аҳмаджон ака агроном. Маъмура опамиз уй бекаси. Албатта, уйга келин келишини, келганда ҳам изли-қутли бўлишини орзу қилмаган она йўқ. Биз — Раҳматжоннинг дўстлари келинимиз Шаҳло Шоюсуповани худди шундай келин бўлишини истаймиз.

— Қизимиз рисоладагидек, сиз ўйлаган изли-қутли, меҳнаткаш, ориятли, қайнона ва қайнотасини ҳурмат қилувчи келин бўлишига юз фоиз ишонаман. Илойим, бахтли бўлишсин, — дейди келиннинг янгаси.

Биз навбатдаги ёш оилани тантана залида учратдик. Ундан ортиқ биллур қандиллардан ёғилаётган нур бу ерга кирганларнинг завқ-шавқини аллалайди. Анъанавий «Тўйлар муборак» қўшиғи эса дилни жунбушга келтиради. Атрофга дид билан ўрнатилган гуллар нигоҳингизни тортади. Бир лаҳза ҳар қандай андуҳни унутиб, завқдан энтикканингизни сезмай қоласиз. Шу дам мусиқа тўхтайди.

— Ҳар иккингиз жамиятимизга ёш оила бўлиб қўшилаяпсиз. Шу оилани ўз хоҳишингизга кўра қураяпсизларми? — деб сўрайди «Наврўз» Бахт уйининг катта назоратчиси Муаттар Асилова. Келин-куёв «ҳа» дея жавоб бергач, уларга ёш оила гувоҳномасини топшириб, табриклайди. Келин-куёв бир-бирларига никоҳ узукларини тақишади. Яна «Тўйлар муборак» авжига чиқади. Ҳар икки ёшнинг дўстлари, дугоналари уларни гулларга кўмиб ташлашади. Келин Зайтуна Намозова билан куёв Дилмурод Шакаров шу дам ҳаётларидаги энг бахтли, ҳаяжонли дамларни кечиришаётир, биз эса уларга бахт тилаб қолдик.

— Бу ерга ишга келганимга қарийб ўн уч йил бўлди, — дейди Муаттар опа биз билан суҳбатда. — Шу бугуннинг ўзида ўн нафар ёш оилага гувоҳнома бердик. Ўзим ҳам онаман. Тўрт фарзандим бор. Биз — оналар доимо оилага, ҳаётга қадам қўяётган ёшлар бир-бирини тўғри тушунса, ҳаёт қийинчиликларини биргалашиб енгишса, деймиз. Турмушнинг ўзига яраша қувонч ва ташвишлари бор. Келин ҳам, куёв ҳам сув келса симириб, тош келса, кемириб кетсагина, ҳаёт ширин бўлади. Кейинги вақтларда никоҳ гувоҳномаси билан бирга «Ишонч» газетаси кутубхонаси чоп этган «Куёв-келинлар ва қуда-қудағайлар» рисоласини бераяпмиз. Ёшларнинг никоҳ лаҳзалари унутилмас бўлиши учун, уни кўнгилдагидек ўтказиш учун бизда ҳамма шарт-шароит муҳайё.

Чиндан ҳам бу Бахт уйи нурга, гулга бурканган. Зеро, бу гул ва нур келин-куёвларнинг қалбини, бир-бирига меҳр-муҳаббатини тоабад ёритсин, иситсин. Шундагина майдон узра қўл ушлашиб, узоқдан кўзларга баҳор гуллари бўлиб кўринаётган келин-куёвлар оиласи мустаҳкам бўлади. Баҳорни соғинсангиз, шу майдонга келинг. Келин-куёвлар ҳаяжонига шерик бўлинг...

Муқаддас СОЛИҲ қизи.

Малика ЗИЯЕВА:

«САЛОМАТЛИК — ОИЛА ГАРОВИДИР»

ДЕЙДИ «ОНА ВА БОЛА» ЖУМҲУРИЯТ МАРКАЗИНИНГ БОШ ШИФОКОРИ, ТИББИЕТ ФАНЛАРИ НОМЗОДИ, ЎЗБЕКИСТОНДА ХИЗМАТ КЎРСАТГАН ШИФОКОР.

— Республикамиз бўйлаб «Соғлом авлод учун» ҳаракати кенг авж олганидан айниқса биз аёллар хурсандмиз. Сиз шу жамғарма бошқаруви аъзосисиз. Бу борадаги ишлар ҳақида тўхталиб ўтсангиз!

— Республикамизда аёлларнинг туғуриқ ёши 49 гача қилиб белгиланган. Бу деган сўз шу ёшгача бўлган хотин-қизларнинг саломатлигини муҳофаза қилишга алоҳида аҳамият берилади. Чунки, она соғ бўлса, туғилажак гўдак ҳам соғ бўлади. Шунинг учун соғлом авлод учун ҳаракати тобора кенг қулоч ёймоқда. Айни кунларда бошқарув томонидан давлат миқёсида амалга ошириладиган ишларнинг комплекс режалари ишлаб чиқиляпти.

— Дори-дармонларнинг камайиб, борларининг ҳам нархи осмонга чиқиб кетаётгани ҳеч кимга сир эмас. Тақчиллик сиз бошчилик қилаётган шифохонада ҳам сезилаётгандир!

— Ҳозир тиббиётда инсон саломатлигини тўғри йўлга туширишга, аввало одамларни ўз соғликларини ўзлари эҳтиётлашлари зарурлигини ўргатишга, чиниқтиришга уринилмоқда. Дори-дармон масаласига келсак, «Фидойи» кичик корхонамиз бу борада қўл келяпти. Шартномалар асосида корхоналар билан алоқа қилиб, уларнинг ишчиларини даволаш эвазига тушаётган маблағ ҳисобидан ўзимиз дори, асбоб-ускуна сотиб оляпмиз. Қолаверса, олий даражали юрак дўхтирлари Санъат Комилова, Муқаддас Ризаева, гинеколог Римма Далатказина, доя-гинеколог Э. Аблаева, эндокринолог Т. Егорова, пульманолог Шоҳида Машрабова, болалар дўхтири А. Пуставалова, асаб дўхтири Ю. Климихин, жарроҳ Ж. Нуриддинов, баротерапевт Р. Комилов каби фидойи шифокорларимизнинг бой тажрибалари ҳам дори-дармон тақчиллигини сездирмаяпти.

— Жамоангизда кўпчилик аёллар деб эшитдик. Улар орасида қандай тадбирлар ўтказилмоқда!

— Ўзимизда вокал-чолғу ҳамда миллий ансамблимиз ҳам мавжуд. Нафақат беморлар, балки шифокорларимиз саломатлигини мустаҳкамлаш мақсадида аёллар ва эркаклар волейбол командамизни тузганмиз. Аёллар командасига ўзим бошчилик қиламан. Ўтган йили Бухорода бўлган республика мусобақасида иккинчи ўринни эгалладик. Яқинда ўтган «Ҳамшира-93»да Сабоҳат Абдуллаева 3-ўринни олгани жамоамиз учун қувонарли ҳодиса бўлди. Биз аёллар қанча тенг ҳуқуқлиликни даъво қилмайлик, барибир оила ва ҳаёт қийинчиликлари кўпроқ аёл зиммасига тушади.

— Шу қийинчиликларни енгиллатиш чоралари ҳам белгиланаяптими!

— Ҳа, аввало шифохонамизда иш шароитини яхши яратганмиз. Юқорида айтганимдек чарчоқни тарқатиш омиллари бор. Кичик корхонамиз орқали мукофот, рағбатлантиришларга маблағ топаяпмиз. Бундан ташқари нон заводи билан гаплашиб шифохонамизда нон ёпиш линиясини очаяпмиз. Бу ҳам ишни тугатиб оиласига шошаётган аёлларнинг оғирини енгиллатади, деган умиддамиз.

— Мустаҳкам оила учун, сизнингча, яна нималарга эътибор бериш зарур!

— Саломатлик — оила гарови деб бежиз айтмайдилар. Менга қолса, оилани мустаҳкамлаш учун аввало маиший хизматни олий даражага кўтариш зарур. Аёллар ишини қанча енгиллаштирилса, шунча саломатликка фойда бўлади. Эркакларни ҳам кези келганда рўзғор ишларига кўниктирмоқ даркор. Кошки эди, бу фазилатлар ёшларга ҳам тезроқ ва чуқурроқ сингдирилса...

— Чиндан ҳам бу шифохона тўғрисида самимий миннатдорлик сўзларини оналардан кўп эшитаяпмиз. Нима, муаммолар йўқми!

— Қаерда муаммо йўқ дейсиз. Бизда тиббиёт техникаларини мунтазам назорат қилиш талаб этилади. Умуман шифохонамиздаги барча жиҳозларни ҳам. Лекин назорат ҳаққи жуда қимматлашиб кетди. Даволаш асбоб-ускуналарининг кўпчилиги маънан эскирди. Уларни янгилаш, биноларни тубдан таъмирлаш учун кўп миқдорда маблағ талаб қилинади. Айни кунларда жамоамиз барча ички имкониятларни ишга солаяпти. Бизда тилга тушган тажрибали шифокорлар кўп. Республикамизнинг турли бурчакларидан уларни ахтариб келаётганлар учун ижара йўли билан даволаш ўрнини кўпайтира олсақ фойдадан ҳоли бўлмасди. Зеро, муқобил усулни қўллашимиз учун шифохоналар ва муассасаларга кўпроқ ҳуқуқ бериладиган пайт келди, менимча.

— Дилингиздаги энг эзгу орзуингиз!

— Республикамиздаги барча оилаларга мустаҳкамлик, қиз-йигитларга, улар қатори фарзандларимга бахт тилайман. Яна бир орзу, фақат менинг эмас, жамоамизнинг эзгу-орзуси компьютерли томограф олиш. У инсон организмини бус-бутунича аниқ кўрсатиш кучига эга. Бу ҳар қандай беморни тўғри ва вақтида даволаш учун ёрдам беради. Шунингдек иш бошқаришдаги компьютерларни кўпайтиришга эришаолсак, жумҳурият марказимиз оилаларнинг файзи бахти бўлган она ва болалар саломатлигини мустаҳкамлашга яна ҳам баракалироқ ҳисса қўшган бўлардик.

— Ниятларингиз ижобат бўлишига тилакдошмиз.

Суҳбатдош:
М. АБДУСАМАТОВА.

ФАКТ ВА РАҚАМЛАР

1993 йилнинг бугунги кунига қадар йигит ва қизларни никоҳларини қайд этиш 94 минг 17 марта бўлган.

Республикамиз бўйича 1993 йилнинг бугунига қадар туғилиш 350 минг 349 тани ташкил этади.

Республика хотин-қизлар қўмитасида ўтказилган иккита пленумда асосий масала оилага қаратилган. Жумладан, соғлом авлод учун, оналар саломатлиги ҳамда қизларни оилага тайёрлаш масалалари кўриб чиқилган.

ЮЗИМНИ КЎРИБ НИМА ҚИЛАСИЗ?

ДИЛДАН КЎЧГАН САТРЛАР

Менинг асосий хулосам шуки, Ўзбекистон Конституцияси жаҳон андозалари даражасида тайёрланган.

Мишель ЛЕСАЖ,
«Париж-1» университети халқ ҳуқуқи профессори.

Конституциямиз биз журналистларга катта ҳуқуқ берди. Эркин, очиқ ёзадиган бўлдик. Дарҳақиқат, Қомусимизнинг 67-моддасида қуйидаги сўзлар битилган: «Оммавий ахборот воситалари эркиндир ва Қонунга мувофиқ ишлайди. Улар ахборотнинг тўғрилиги учун белгиланган тартибда жавобгардирлар».

Шуҳрат ЖАББОРОВ,
журналист.

«Оила жамиятнинг асосий бўғинидир ҳамда жамият ва давлат муҳофазасида бўлиш ҳуқуқига эга.

Никоҳ томонларнинг ихтиёрий розилиги ва тенг ҳуқуқлилигига асосланади».

(Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 63-моддаси).

«Ота-оналар ўз фарзандларини вояга етгунларига қадар боқиш ва тарбиялашга мажбурдирлар.

Давлат ва жамият етим болаларни ва ота-оналарининг васийлигидан маҳрум бўлган болаларни боқиш, тарбиялаш ва ўқитишни таъминлайди, болаларга бағишланган хайрия фаолиятларни рағбатлантиради».

(Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 64-моддаси).

«Оналик ва болалик давлат томонидан муҳофаза қилинади».

(Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 65-моддасидан).

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ҲУҚУҚШУНОСЛИК ИНСТИТУТИ ТАЛАБАЛАРИ КОНСТИТУЦИЯНИНГ 1 ЙИЛЛИГИ МУНОСАБАТИ БИЛАН ИНШО БИТДИЛАР

Иншолардаги қайдлар

ҲАҚИҚАТНИНГ ЎТКИР ҚИЛИЧИ

З. ЭСОНОВА, 4-курс талабаси:

— Тарихнинг залворли варақаларига бир қанча конституциялар ўзининг «дастхати»ни туширган. Бизнинг конституциямиз ҳам жаҳон тажрибаси асосида, асрларга устун бўлган қадимий конституциялар тимсолида вужудга келди.

Мустақиллигимизнинг мақсади — инсон манфаати билан халқ манфаатлари ўртасида «Хитой девори» йўқ. Шуни айтиш жоизки, адолатли қонунлар, яхши фармонлар, ижро этувчи ҳокимлар бор, ҳаётимиздаги қийинчиликлар эса вақтинчалик. Инсон онги давримиз талаби ичра ўзгарса, маънавият дунёси қайта жонланса, буюк ўзгаришлар бўлишига ишонаман.

ВАТАН КЕЛАЖАГИ ЎЗ ҚЎЛИМИЗДА

Қ. АҲМЕДОВ, 5-курс талабаси:

Бу куннинг улуғлигини, ҳар бир фуқаро қалб-қалби билан ҳис қилмоқлиги лозим. Конституцияда баён қилинган қоидаларни бажариши, уларга онгли равишда амал қилиши шарт. Ҳуқуқшунос бўлсанг-да, бундай улуғ кунларда ўз-ўзидан шоир бўлиб кетар экансан...

Қулликни ва зулматнинг
занжирини узган
Меҳнаткаш халқимга
она маконсан.
Осиё бағридан отилиб
чиқиб,
Дунёга танилган
Ўзбекистонсан.
Шунинг учун мен сенга
қиламан таъзим,
Шаънингга шукрона
айтурман бу чоғ,
Мустақил масканим —
Ўзбекистоним,
Қуёшдай абадий
чарақла порлоқ.

Ёшлар Иттифоқида нима гап?

«ТОНГ ЮЛДУЗИ»ДАН «ТУРКИСТОН»ГАЧА

Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи Марказий Қўмитасида жума куни бўлиб ўтган йиғин ёшлар, ўсмирлар ва болалар газета-журналлари, уларни изчил нашр этиш билан боғлиқ мавжуд муаммолар, 1994 йил учун обуна ва уни ташкил этиш каби масалаларга бағишланди.

— Ёшлар Иттифоқи тўққизта газета-журналга эга, «Тонг юлдузи»дан «Туркистон»гача бизнинг нашримиз, улар ёш авлодни Ватанга муҳаббат руҳида тарбиялашга хизмат қилаётир, — деди Марказий Қўмитанинг биринчи котиби Адҳамжон Орзиматов. — Тўғри, ҳозир ҳеч кимга осон эмас, аммо бор имкониятни бой бермаслик керак. 1994 йилда нашрларни қоғоз билан таъминлаш жиддий масалага айланаётир. Бундай вазиятда ҳамжиҳатлик хайрли самара беради...

Ойдин Ҳожиева («Гулхан») , Ғаффор Ҳотамов («Туркистон»), Яйра Саъдуллаева («Ғунча»), Ҳожиакбар Шайхов («Сирли олам»), Собир Ўнар («Ёшлик»), Вячеслав Иванов («Молодежь Узбекистана»), Акрам Бердимуродов («Тонг юлдузи») газета ва журналларнинг молиявий аҳволи, танглик-дан халос бўлиш имкониятлари ҳақидаги таклиф ва мулоҳазаларини баён этишди.

Ёшлар Иттифоқи Марказий Қўмитаси котиби Боймурод Юсупов нашрларга обунанинг бориши хусусида маълумот берди. Ўзбекистон Халқ таълими вазирлигининг масъул ходими Сафар Барноев вазирлик ҳаммуассис бўлган газета ва журналлар, ўзаро ҳамкорлик ва маънавий кўмак ҳақида гапирди.

Йиғилишни якунлар экан, Адҳамжон Орзиматов ҳаммуассис бўлган вазирликлар ҳам ҳозирги шароитда нашрларга амалий ёрдам кўрсатиши зарурлигини таъкидлади.

ШУНДАЙ МАҲАЛЛА БОР

АҲИЛ ОИЛАЛАР давлатимизнинг бебаҳо бойлигидир. Биз бугун бир йиллигини нишонлаётган Ўзбекистонимизнинг Бош Қомусида ҳам «оила жамиятнинг асосий бўғинидир» — деб бежиз ёзиб қўйилмаган. Оила эса аксари маҳаллаларда камол топади. Биз бугун сизларга ҳикоя қилмоқчи бўлганимиз «Сузгата» (асли Сузук ота) маҳалласи Чорсу майдонига яқин жойлашган. У ўзгача тароватли, файзи билан бошқалардан ажралиб туради. Ёшлари одобли, келинлари иболи. Айрим хонадонларда 7—8 нафар оила биргаликда яшайди. Улар жуда аҳил, тотув. Қадим миллий ҳунармандчилигимиз — дурадгорлик билан шуғулланадиганлар эса кўпчиликни ташкил этади. Қўллари гул, ҳожатбарор. Шунинг учун бўлса керак, бу ерни «Уста маҳалла» деб ҳам атайдилар. Маҳалла аҳли муаллимми, шифокорми, муҳандисми — бўш қолди дегунча эшик, ром ясайди. Хуллас, ёш боладан тортиб кексагача ҳунар билан банд. Шундан-да, ҳар йили ҳалол меҳнатлари эвазига тўй-томошалар қиладилар, иморат қурадилар.

Ҳар йил баҳорда маҳаллада ҳашар уюштирилади, «Наврўз» кунлари дошқозонларда халиму-сумалаклар қайнайди.

АВВАЛЛАРИ чойхона ҳовлисидаги шийпон ҳамиша гавжум бўларди. Зилол сувли ҳовуз, толу-тераклар, сайроқи қушларнинг хониши ажиб таровот касб этарди. Баъзан дам олиш кунлари севимли ҳофизимиз Фахриддин ака Умаров (аввал шу ҳудудда яшардилар) Навоий, Бобур ғазалларидан куйлардилар, яна кимдир най чаларди. Ўша пайтлари буларни томоша қилган болалар қалбида маҳалла ана шундайлигича муҳрланиб қолган. Бугун бу болаларнинг ўзлари ўрта авлодга айланишган.

Кейинги йилларда маҳалла атрофидаги кўпгина хонадонлар бузилиб, кўпқаватли уйлар қад ростлади. Қўшни «Учқун» маҳалласидан қолган 45 хонадон маҳаллага қўшиб берилди. Бугунги кунда маҳалла аҳлига ёш бўлишига қарамай, оқ-қорани таниган, зукко йигит Саидрасил Насриддинхажаев бошчилик қилади.

Маҳалла икки томондан жар билан ўралган бўлиб, 750 йиллик тарихга эгадир. Айтишларича, бу ерга туркийларнинг қиблаи дуоси Хожа Аҳмад Ясавийнинг набиралари келиб, илм-маърифат тарқатганлар. Шунинг учун маҳалланинг номи ҳам, кўчанинг номи ҳам Сузук ота деб аталади.

Энг муҳими, ишлар ўзи бўларчиликка ташлаб қўйилмаган. Ўн бир кишидан иборат қўмита аъзолари «Маҳалла дастури» асосида иш кўрадилар. Улар Ватан мана шунга ўхшаш маҳаллалардан бошланишини жуда яхши биладилар. Шу сабаб талай ибратли ишлар амалга оширилмоқда. Жумладан кўчалар асфальтланди, эскирган электр симлари янгиланмоқда, хонадонлар ялписига телефонлаштирилди. Ҳозир маҳалла аҳли қувончига яна бир қувонч қўшилган. Газлаштириш ишлари тугалланиб, ишга тушиш арафасида. Хонадонларга газ олиб киришда ўнга яқин камхарж оилага туман ҳокимияти ўз сармоясидан ёрдам кўрсатиш ниятида. Ўн бир нафар кўп болали хонадонга пойтахтимизнинг Жарариқ, Сирғали туманларидан янги давлат уйлари берилди, мутасадди қурилиш ташкилотлари иштирокида 180 хонадонга мўлжалланган иккита уйнинг плани тузилиб, лойиҳалаштириб қўйилди. Бундан ташқари 21 оила учун ер участкаси ажратилди.

Маҳалла фарзандлари етти даҳага маълум ва машҳур «Учқун» деб аталмиш 95-мактабда билим оладилар. Яқинда яна бир хайрли ишга қўл урилиб, мактабга биринчи ғиштни қўйганлардан бири ва афсуски болаларга эркин усулда таълим бергани учун қатағон қилиниб, узоқ Ярославль ҳибсхонасида отилиб кетган Илҳом Одилий номи берилди, унинг хотирасига музей очилди.

— Маҳалламизда буюк алломалардан Сузук ота қурдирган масжид бор, — дейди маҳалла қўмитаси раиси. — 1934—35 йилларда бу ерга сирланган идишлар цехи қурилиб яқингача фаолият кўрсатиб келди. Ҳозир завод кўчирилган. Ниятимиз бу меъморчилик асарини ёш авлодга асли ҳолидек қайтариш.

Шукрки, хонадонларимиз аҳил, тотув, уларни барчасини ибрат қилиб кўрсатсак арзийди, — деб сўзида давом этади раис. — Бунинг сабаби — янги турмуш қураётган оилаларга ҳаёт ҳамиша текис кетмаслигини тушунтиришимизда, деб биламан. Дарз кетган оилалар деярли йўқ. Замон талаби, бозор муносабатлари боис маҳалла кенгаши, оқсоқоллар кенгаши, ўртоқлик суди, хотин-қизлар кенгаши ҳамкорликда маслаҳатлашиб тўй-маъракаларни бир кунда, ортиқча сарф-харажатларсиз ўтказишга келишдик. Буни маҳалла аҳли қувонч билан кутиб олди.

Раис келажак режалари билан ҳам ўртоқлашди. Яқин кунларда катта чойхона қурамиз, иссиқ нон дўкончаси очилади. Янги йилдан бошлаб чиқиндиларни тозалаш тармоқлари, яъни канализация ишлари билан шуғулланамиз. Режаларимиз амалга ошишига ишонаман, чунки қачон Шайхонтоҳур ҳокимиятига маслаҳатми, ёрдамми сўраб бормайлик, ноҳия ҳокими Адҳам ака Миржалилов йўқ демайдилар. Дарвоқе, яқинда маҳалла аҳли Саидрасил Насриддинхаажевни бир овоздан ўз ларига қайтадан оқсоқол қилиб сайлашди.

Яхши ният ҳамиша инсонга йўлдош дейдилар. Маҳалланинг меҳнаткаш, кўнгли пок кишилари бор экан, уларнинг яхши ниятлари вожиб бўлишига шубҳа йўқ.

Гулнора
МИРЗАҲОШИМОВА,
«Туркистон» мухбири.

Ўзбекистон— ажиб бир диёр

БУГУН Ўзбекистон Республикасида катта байрам, шодиёна. Истиқлол туфайли юртимиз буюк давлат бўлиш этишдек эзгу муддаога етишиш йўлида истиқболга дадил одим ташламоқда. Нурли манзил йўллари очилмаган қўриқ, тошлоқ, қумлоқ, паст-баланд, албатта. Бу йўлда адашмаслик ва тоймаслик муҳимдир. Президентимиз Ислом Каримовнинг «Янги уй қурмай туриб, эскисини бузманг», «Ўзбекистон — келажаги буюк давлат», «Ўзбекистоннинг ўз истиқлол ва тараққиёт йўли», «Ўзбекистон — бозор муносабатларига ўтишнинг ўзига хос йўли» китобларида янги бинонинг меъморий тизмалари, қиёфаси, унга элтадиган йўл аниқ-равшан баён этилган. Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси эса, агар таъбир жоиз бўлса, шу йўлни ёритувчи машъал, ҳуқуқий асосдир.

Кўп йиллар мобайнида жамият ва халқ давлатга қаттиқ қарамликда, сиғиниш ҳолатида яшади. Мамлакатимиз муқаддас заминнинг ер ости, ер усти бойликларига, маъданларига «марказ» деб аталмиш салтанат ҳукмронлик қилди. Мана, энди истиқлол нуридан баҳраманд бўлиб, эркин нафас олмоқдамиз, қаддимизни адл тутиб, қанчадан-қанча алломаларимиз юрагида армон бўлган ниятларни рўёбга чиқаришга киришмоқдамиз. Ҳар ким фикрлаш, сўз ва эътиқод эркинлигига эга бўлди. Энг муҳими эса, ўз тақдирига ўзи эга, Боғи Эрам мисоли заминимизнинг чин соҳибидир.

Халқимиз меҳнатсевар ва меҳмоннавоз, бағри кенг, нияти улуғ, мақсади пок. Бу маконга Аллоҳ зиёси тушган, шу диёрда буюк алломалар таваллуд топган, оламга ном таратган. Унинг ер усти-ю ер ости бойликларига барокат ато қилганлиги ҳам бежиз эмас. Яратганга минг қатла шукрона айтамиз, тупроғимиз ҳар заррасини кўзларимизга тўтиё этамиз.

Мамлакатимиз соҳибларининг деярли ярми: аҳолинининг 50 фоизи 18 ёшга етмаган йигит-қизлар. Бу навқиронликнинг муҳим белгиси. Биз бугун зўр кўтаринки руҳ, ажойиб кайфият билан байрам қилаётган айём—МДҲ давлатлари ичида биринчилардан бўлиб қабул қилинган Конституциямизда халқимизнинг асрий орзу-умидлари, ҳуқуқлари ва бурчлари ўз ифодасини топган. Унда мустаҳкамлаб қўйилган фуқароларимизнинг асосий ҳуқуқлари, эркинликлари ва бурчларидан 22 миллионли аҳоли таркибидаги юз миллат ва элат вакиллари баҳраманд. Улар ёнма-ён ишлаб, она тилларида таълим олиб ва диний маросимларини нишонламоқдалар, байрамларини биргаликда ўтказмоқдалар.

Республикамизда иқтисодий ва бошқа ислоҳотлар босқичма-босқич ўз маромида бораяпти. Хусусий мулкчилик турмушга дадил кириб келмоқда. Ҳозиргача 7 мингтадан кўп саноат корхонаси, хизмат кўрсатиш соҳаси, қишлоқ хўжалик корхонаси хусусийлаштирилди, қўшма корхоналар миқдори ой сайин ортиб, маҳсулот ишлаб чиқариш ҳажми кенгайиб бормоқда.

Диёримизнинг ширин-шакар меваларининг тоти тилни ёради, қовун ва тарвузларининг таърифига сўз ожиз. Ҳар йили 5 миллион тоннагача мева ҳосили олинади, пилласидан тўқилган шоҳи атлас матолари аёлларимиз эгнида камалакдек ял-ял товланади. Пахтасию олтинининг донғи етти иқлимга кетган. Жаҳондаги олий андозаларга мос ўзбек олтини сўнгги икки йилда уч марта халқаро сифат соврини соҳиби бўлганлиги ҳам бундан далолат бериб турибди. Республикамиз олтин қазиб чиқариш ҳажми юзасидан дунёда саккизинчи ва аҳоли жон бошига олтин ишлаб чиқариш жиҳатидан бешинчи ўринда. Мис заҳиралари мавжуд, қўрғошин, руҳ, вольфрам, литий ва бошқа нодир металлар конлари мавжуд.

Зиё ва ҳарорат инсон яшашининг асосий омили. Қудратли энергетика базаси Ўзбекистонимизнинг талабини қондирибгина қолмай, қўшнилар билан баҳам кўриш имкониятини ҳам бераётир. Ҳозирга аниқланган табиий газ заҳиралари салкам икки триллион куб метрни ташкил этади, кўмир заҳиралари икки миллиард тоннадан ошади, 140 тадан кўп нефть кони бор.

Пахта — асосий бойликларимиздан бири, халқимизнинг фахри. Бутун Марказий Осиёда йилига икки миллион тоннага яқин пахта толаси етиштирилаётган бўлса, шунинг 1,5 миллион тоннаси Ўзбекистонга тўғри келаяпти. Республикамиз «оқ олтин» етиштириш жиҳатидан дунёда тўртинчи ўринда туради.

Кўҳна ва кўркам Самарқанд, Бухоро, Хива, Тошкент сингари кентларимиз бобокалонларимиз заковати билан лойиҳалаштирилган, моҳир қўллари билан барпо этилган. Улардаги кўпдан-кўп тарихий обидалар кимни маҳлиё этмайди, дейсиз. Республикамиз ҳудудида 4 мингдан зиёд тенгсиз меъморчилик обидалари бор, уларнинг кўплари ЮНЕСКО муҳофазасига олинган.

Мен буларни эрмак учун айтаётганим йўқ. Мустақилликка эришишгача ўтган йиллар мобайнида бу бойликларимиз собиқ СССР деб аталмиш салтанатнинг беармон, шафқатсиз тасарруфи остида бўлди. Сув келтирган хору зор деганларидек, бу неъматлар ўз эгаларига насиб этмади. Қанча кўп бўлса, шунча оз, деб аждаҳодек домига тортаверди марказ деган салтанат. Мана, энди Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси 55-моддасида: **«Ер, ер ости бойликлари, сув, ўсимлик ва ҳайвонот дунёси ҳамда бошқа табиий заҳиралар умуммиллий бойликдир, улардан оқилона фойдаланиш зарур ва улар давлат муҳофазасидадир»**, дейилади. Демак, Ўзбекистон Республикаси давлат ҳокимияти халқ манфаатларини кўзлаб сиёсат ўтказади, юқорида тилга олинган бойликлар энди фуқароларимиз манфаатларига хизмат қилади, дастурхонларимиз тўкин бўлишини таъминлайди.

Мана шундай. Ўзбекистон — она Ватанимиз шоир айтганидек, ажиб диёрдир, уни кўрмаганлар доим хуморди́р...

Карим РАҲИМ.

ЭРМАТ АРАВАЧАЛИ БЎЛДИ

Халқаро ногиронлар куни арафасида Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи Марказий Қўмитаси биринчи котиби Адҳамжон Орзиматов унга аравача совға қилди.

ЭРМАТнинг энди овунчоғи, суянчиғи яна биттага кўпайди. Яхшиям яхши одамлар бор экан, бахтига.

— Ўғлим уч ёшида шу бедаво дардга йўлиқди, — дейди Эрматнинг онаси Башорат опа. — Ногирон бўлиб қолди. Бировнинг ёрдамисиз юролмайди. Кўзлари ҳеч нарсани илғамайди. Шу йилнинг 20 декабрида у 8 ёшга тўлади. Аравача унинг туғилган кунига жуда яхши совға бўлди-да.

Эрмат аравачасига ястаниб ўтириб олади.

— Зилол, Зилол, менга қара,— қийқиради у.— Аравачамни кўриб қўй, энди сен билан кўчага чиқаман. Бирга ўйнаймиз.

Онаси, бобоси, момоси ва биз «меҳмонлар»нинг бу вазиятдан кўнглимиз тўлиб кетади, кўзларимизда ёш халқаланади. Юзимизни четга бурдик. Ёшимизни — катталар кўз ёшини Эрматдан — ўша 8 яшар гўдакдан яширдик. Ҳолбуки, у кўришдан маҳрум эди.

Эргаш бобо бизни дуо қила кетди: «Тупроқ деб олганинглар олтин бўлсин, илоё болачақаларингнинг роҳатини кўринглар»,

Эрматнинг қувончи эса ичига сиғмасди.

Ҳали у ногиронлар кунининг халқаро миқёсда илк бор республикамизда ҳам кенг нишонланаётганини билмас. Балким Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 45-моддасида: **«Вояга етмаганлар, меҳнатга лаёқатсизлар ва ёлғиз кексаларнинг ҳуқуқлари давлат ҳимоясидадир»**, деган жумлалари борлигини англамас. Муҳими бу эмас, унинг ёлғиз эмаслиги кишини тинчлантиради.

— Шу йилнинг ўзида тумандаги ёлғиз кишиларга, ногиронларга, боқувчиси йўқларга 15 миллион сўм ҳажмида ёрдам қилдик, — дейди Тошкент тумани ҳокими муовини Сирожиддин Аъзамов.— Ногиронлардан ўн нафарига аравачалар тарқатилди. Ҳар хил байрам ва тантаналарда улар хонадонидан хабар олинади. Бирон кимса, хоҳ у ёш, хоҳ кекса бўлсин, бизнинг назоратимиздан четда қолмайди. Бу ҳокимиятнинг қатъий йўли — қароридир.

СУРАТДА: Эрмат онаси Башорат Боймуҳамедова билан.

* * *

Ногиронлар куни Ўзбекистон миллий боғида жойлашган «Меҳр-шафқат, соғломлаштириш, спорт» республика Ногиронлар жамғармасида ҳам кенг нишонланди. Бу ерга пойтахтдаги 100-махсус мактаб-интернат тарбияланувчилари, «Дўстлик» спорт клуби, «Ласточка» ишлаб чиқариш бирлашмаси, Ўзбекистон Кўрлар жамияти вакиллари ташриф буюрдилар.

Байрамда ногиронлар ўртасида спорт мусобақалари ўтказилди. Тантаналар сўнгида эса ғолиблар муносиб совға-саломлар билан тақдирланишди ҳамда улар байрам дастурхонига таклиф қилиндилар.

Матн ва сурат муаллифи Муҳаммад АМИН.

ДИЛДАН КЎЧГАН САТРЛАР

Конституциямиз — мен уни ҳаётимизнинг Бош қонуни, дегим келади — шаклан ва мазмунан тамомила миллий ўзбекона Конституция бўлиб жаҳондаги демократик Конституцияларнинг ҳеч биридан нусха эмас, аммо ҳеч биридан қолишмайдиган Конституция....

Эндиликда Ўзбекистон башарият гумбазида ҳамиша ярқираб туришига аминмиз ва бу билан фахрланамиз!

Иброҳим РАҲИМ,
Ўзбекистон халқ ёзувчиси.

«ЯШАШ ҲУҚУҚИ ҲАР БИР ИНСОННИНГ УЗВИЙ ҲУҚУҚИДИР. ИНСОН ҲАЁТИГА СУИҚАСД ҚИЛИШ ЭНГ ОҒИР ЖИНОЯТДИР».

(Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 24-моддаси).

«ҲАР КИМ ЭРКИНЛИК ВА ШАХСИЙ ДАХЛСИЗЛИК ҲУҚУҚИГА ЭГА.

ҲЕЧ КИМ ҚОНУНГА АСОСЛАНМАГАН ҲОЛДА ҲИБСГА ОЛИНИШИ ЁКИ ҚАМОҚДА САҚЛАНИШИ МУМКИН ЭМАС».

(Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 25-моддаси).

ДИЛДАН КЎЧГАН САТРЛАР

Дунё мутахассисларининг юксак баҳосига сазовор бўлган ушбу Конституцияда маҳаллалар ҳаётига молик банднинг ўрин олганлиги ҳам маҳаллаларимиз давлатимизнинг олтин фонди эканлиги, миллий ва маънавий қадриятларимиз, инсоннинг шаклланиб камол топиши, юртимизда тинчлик, биродарлик, ҳамжиҳатликни мустаҳкамлашда катта куч эканлигининг далолати деб билдик.

Шукур ТЕМУРОВ,
Республика «Маҳалла» хайрия жамғармаси раиси.

Мустақиллик солномасидан

13 МАРТ — шу куни республикамизда умумхалқ ҳашари бўлиб ўтди. Шу куни ишлаб топилган маблағ «Наврўз» жамғармасига ўтказилди.

21 МАРТ — Ўзбекистон халқи Наврўз байрамини кенг нишонлади.

26 МАРТ — Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов шу куни Қозоғистон Республикасининг Қизил Ўрда шаҳрига Марказий Осиё давлатлари бошлиқларининг анжуманида қатнашиш учун жўнаб кетди. Бу анжуманда Орол денгизи ва Оролбўйи муаммоларини ҳал этишга умуминсоний ёндашувлар ишлаб чиқилди, муҳим ҳужжатлар имзоланди.

Мустақиллик солномасидан

1992 ЙИЛ

28 ФЕВРАЛЬ — Ўзбекистон хавфсизлик ва ҳамкорлик бўйича Умумоврупо кенгашига аъзо бўлди.

2 МАРТ — Ўзбекистон Республикаси БМТга қабул қилинди. БМТнинг Нью-Йоркдаги биносида Ўзбекистон Республикасининг давлат байроғи ҳилпиради.

16 МАРТ — Ўзбекистонда АҚШ элчихонаси очилди.

28 АПРЕЛЬ — Тошкентда Туркия Жумҳурияти элчихонаси очилди.

2 ИЮЛЬ — «Ўзбекистон Республикаси фуқаролиги тўғрисида»ги Қонун қабул қилинди.

Ислом КАРИМОВ бошчилигидаги Ўзбекистон ҳукумати делегацияси расмий ташриф билан Хитой Халқ Республикасига (14 март), Саудия Арабистонига (11 апрель), Жанубий Кореяга (16 июнь), Малайзияга (19 июнь), Индонезияга (22 июнь), Покистон Ислом Республикасига (13 август) ташриф буюрди.

8 ОКТЯБРЬ — Осиё, Африка ва Лотин Америкаси мамлакатлари XI Халқаро кино фестивали Тошкентда бўлиб ўтди.

8 ДЕКАБРЬ — Ўзбекистон Республикасининг биринчи Конституцияси қабул қилинган кун.

10 ДЕКАБРЬ — Ўн иккинчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши Давлат мадҳиясини тасдиқлади ва «Ўзбекистон Республикасининг Давлат мадҳияси тўғрисида» Қонун қабул қилди.

1993 ЙИЛ

28 ЯНВАРЬ—1 ФЕВРАЛЬ — Ўзбекистон Республикаси Президентининг Швейцариянинг Давос шаҳрида бўлиб ўтган жаҳон иқтисодий анжуманидаги иштироки амалий ва самарали бўлди. Халқаро иқтисодий анжуманда жаҳон ҳамжамияти Ўзбекистонни тенг ҳуқуқли ва ишончли ҳамкор сифатида яна бир карра тан олди.

22 ФЕВРАЛЬ — Тошкентда «Хусусийлаштириш — иқтисодий ислоҳотнинг, ижтимоий бозор иқтисодиётига ўтишнинг муҳим омили» мавзусида халқаро анжуман очилди. У беш кун мобайнида хусусийлаштиришнинг жаҳон тажрибаси, давлатнинг хусусий тадбиркорликка муносабати, меҳнат жамоаларига ижтимоий кафолатлар, хорижий сармояларга Ўзбекистон иқтисодиётига сарлоя солишга шароитлар яратиш ва бошқа мавзуларни муҳокама қилди.

4 МАРТ — Ўзбекистон Республикасининг «Соғлом авлод учун» ордени таъсис этилди.

Ойижонимнинг овозлари эшитиляптию негадир ўзлари кўринмаяптилар-а?

М. АМИН сурати.

БАХТИМИЗ ҚОМУСИ

Катта байрам — Конституциямизнинг бир йиллигини нишонлаш арафасида Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи Марказий Қўмитаси матбуотда эълон қилинган энг яхши шеър, ҳикоя, мақола, публицистик асарлар учун конкурс эълон қилганди. Таҳририятимизга ҳар куни кўплаб асарлар келиб турибди. Айримларини Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи Марказий Қўмитасига — конкурс ҳайъатига жўнатдик. Бугун эса улардан баъзиларини эътиборингизга ҳавола этамиз.

Конституциямиз, айтиш мумкинки, конституциячиликни жаҳон тажрибасини ўзида тўлиқ ифодалаган. Бу ҳақда «ПАРИЖ-1» университети халқ ҳуқуқи профессори Мишель Лесаж Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши Конституциявий Комиссиянинг аъзоси, ҳуқуқшунослик фанлари доктори А. Саидов билан қилган суҳбатида, Конституция лойиҳаси билан танишиб чиқиб қуйидагиларни таъкидлаган эди: «Мураккаб ўтиш даврида асрларга мўлжалланган Конституцияни тузиб бўлмайди. Асосий қоидалар ва масалаларни ҳал қилиш керак. Ўзбекистондаги вазиятда тангликдан қутилишнинг конституциявий йўлларини таъминлайдиган ҳамда жамиятга ҳуқуқ ва қонунийлик негизида халқчил тузум сари бориш имконини берадиган қатъий ҳуқуқий тартиб керак. Сизларнинг лойиҳангизда бунинг учун ҳамма зарур асосий шарт-шароитлар бор. Ўзбекистон фуқароларига лойиҳани муҳокама қилишда, узил-кесил пухта ишлаб чиқишда, қабул этишда ва энг муҳими Конституция меъёрлари ва руҳини кундалик турмушга татбиқ этишда муваффақиятлар тилайман», — деб, юксак баҳо берган эди.

Конституция давлат ҳокимияти ва бошқарув органларининг тизимларини такомиллаштиришни назарда тутади. Шу боисдан Конституцияда айрим ҳокимият органларининг тизими ва ваколатларига ўзгартишлар киритилган. Олдинги Конституциялардан фарқи эса кўп — укладли иқтисодиёт ва турли хил мулк шакллари мавжудлигини, мулкдорлар ҳуқуқи муҳофаза қилиниши Конституцияда акс эттирилганлигидир. Эркин бозор муносабатларини ривожлантириш учун кенг йўл берилганлиги, Ўзбекистон халқларининг тарихий, миллий, тил хусусиятларини, унинг анъаналарини ҳамда урф ва одатларини ҳисобга олинганлигидир.

Олдинги Конституцияларимиз, ҳеч кимга сир эмас, собиқ СССР Конституцияларини айнан кўчириб ёзишлардан иборат бўлган десам муболаға бўлмайди.

Янги Конституциямизда Ўзбекистон Республикаси Олий мажлиси, Ўзбекистон Республикаси Президенти, Вазирлар Маҳкамаси, Маҳаллий давлат ҳокимияти асослари, Прокуратура ва Суд ҳокимияти каби янги модда ва боблар киритилган. У энг тараққий этган мамлакатлар АҚШ, Франция, Германия, Италия каби Ғарб давлатлари, Миср, Туркия, Ҳиндистон ва бошқа Шарқ давлатларининг бой тажрибасидан энг демократик жиҳатлари инсонпарварлик ғояларини тараннум этувчи халқаро ҳужжатларнинг талабларини ўзида жамлади.

Буюк аллома Форобий давлатни бошқарувчи кишиларнинг халқ ўртасида обрў-эътиборга эга бўлиши, халқ томонидан сайлаб қўйилишини тавсия қилган бўлса, улуғ бобомиз Амир Темур ўз тузукларида давлатни бошқаришда олий табақага оид сайидлардан тортиб, ҳунар аҳлигача бўлган жами 12 табақа кишиларига суяниб иш кўришни ўз даврларида алоҳида таъкидлаб ўтганлар. «Қаерда қонун ҳукмронлик қилса, шу ерда эркинлик бўлади» — деган сўзларни зарҳал ҳарфлар билан битирганлар.

Асосий қонун Ўзбекистон халқининг ҳаққоний иродасини, давлатимиз тараққиётининг тамойилларини акс эттириб, жамиятнинг буюк келажак сари дадил қадамлар билан боришини ҳуқуқий жиҳатдан таъминламоқда. Бу ҳозирги кунда қўлга киритилаётган кўплаб ютуқларимиз билан ўз исботини топади.

Бир сўз билан айтганда, Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг қабул қилиниши сиёсий, ҳуқуқий ва халқаро аҳамиятга эга бўлган ғоятда катта жаҳоншумул ҳужжат бўлибгина қолмасдан, Республикамизда қонунчилик, ҳуқуқий тартиботни мустаҳкамлаш ва жиноятчиликка қарши курашни кучайтиришда муҳим омил бўлди. Конституция билан кетма-кет, яъни 1993 йилнинг 9 декабрида «Прокуратура тўғрисида Қонун»ни қабул қилиниши бежиз эмас, албатта. Чунончи, фуқароларнинг қонуний манфаатларининг ҳуқуқий кафолатини таъминлаш муҳим конституциявий принципдир.

Мустақил Ўзбекистон Республикаси инсонпарвар, демократик, ҳуқуқий давлат қуриш сари одим ташлади. Бу борада талай тадбирлар ҳам амалга оширилди ва оширилмоқда. Ҳуқуқни ҳимоя этувчи органлар томонидан уюшган жиноятчилик, иқтисодий қўпорувчилик, ўғрилик, босқинчилик, рэкет ва бошқа кўринишдаги турли жиноятларга шафқатсиз зарба берилаётир. Аҳоли осойишталигини муҳофаза қилиш, жумҳурият иқтисодиётига зимдан қилинаётган ҳар хил ҳамлаларни илдиз-илдизигача қўпориб ташлаш йўлида прокуратура, Ички ишлар вазирлиги, Миллий хавфсизлик хизмати ва бошқа ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар масъулиятни чуқур ҳис этиб ишламоқдалар.

Муҳаммадали ТОШТЕМИРОВ,
Ўзбекистон Республикаси прокуратураси масъул ходими.

БЎЛАРМАН ЭЛ ДАСТУРИ

Мустақиллигимиз туфайли мамлакатимиз дунёга юз очмоқда, дунё ҳам Ўзбекистонни лаёқатли қаршиламоқда. Мамлакат раҳбарияти ўз олдига адолатли, ривожланган, халқ манфаатини ифода этувчи демократик-ҳуқуқий давлатни тузишни бош мақсади қилиб қўйди.

Ҳар бир мустақил давлатнинг ўз Конституцияси бўлади. Ўзбекистонга ҳам чинакам ўзбек давлатининг манфаатини, фуқароларининг ҳуқуқ ва эркинликларини ҳимоя қилувчи истиқлол Қомуси зарур. Шунинг учун ҳам бу мақсад йўлида янги Конституция лойиҳаси тайёрланди. Икки ойдан зиёд муддатда элимиз муҳокамасида бўлди, кўпгина фойдали таклифлар киритилди. Йирик ҳуқуқшунос, иқтисодчи, сиёсатчи олимлар ҳамда мутахассисларимиз тараққий этган мамлакатлар Асосий қонунларининг ижобий томонлари атрофлича ўрганишди.

Президент Ислом Каримовнинг таъбирича, «Ҳуқуқий давлатнинг асосий белгиси — барча фуқароларнинг қонун олдида тенглиги, Конституция ва қонунларнинг устунлиги таъминланишидир».

Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 94-моддасига мувофиқ Президент Қомусга ва қонунларга таяниб, уларни ижро этиш юзасидан мамлакатнинг бутун ҳудудида мажбурий ижро кучига эга бўлган фармонлар, қарорлар ва фармойишлар чиқаради. Жумладан, биз ёшлар учун «Адабиёт, санъат, архитектура ва илм-фан» соҳасида Давлат мукофотини бериш тўғрисидаги, «Соғлом авлод учун» орденини таъсис этиш, «Ёш ижодкорларни уй-жой билан таъминлаш тўғрисидаги», «Талаба — ёшларни стипендияларини ошириш, уларга имтиёзли тушлик жорий этиш» тўғрисидаги ва бошқа бир қанча фармонлар ушбу модда асосида Президентнинг ваколатлари, имзолаётган ҳуқуқий ҳужжатлари, авваламбор республика фуқароларининг ижтимоий ҳимояси, уларга имтиёзлар белгилаш йўсинида бўлмоқда.

Асосий Қонуннинг 77-моддасида: **«Ўзбекистон Республикасининг Олий Мажлиси ҳудудий сайлов округлари бўйича кўп партиялилик асосида беш йил муддатга сайланадиган 150 нафар депутатдан иборат»**, деб мустаҳкамланган. Албатта, ўз соҳасининг етук мутахассислари, давлат ҳамда жамоат арбоблари, ҳуқуқшунос, иқтисодчи олимлардан, мутахассислардан иборат бўлса, Олий органимиз фаолияти янада ривож топади.

Конституциянинг 78-моддасида белгиланганидек, Ўзбекистон Республикасининг ички ва ташқи сиёсатининг асосий йўналишларини белгилаш ва давлат стратегик дастурларини қабул қилиш ваколатини Олий Мажлисга берилиши халқимиз сайлайдиган депутатларни ўз вазифаларига ўта масъулият билан ёндашишини талаб этади.

Қомусимизнинг 56-моддаси Республикамизда қонунда белгиланган тартибда рўйхатдан ўтказилган сиёсий партиялар, касаба уюшмалари билан бир қаторда давлатимизнинг келажаги бўлмиш ёшларнинг ҳам ташкилотга бирлашиб фаолият кўрсатаётганлигини эътироф этилишини ўзиёқ катта аҳамиятга молик. Ҳозирги кунда республикадаги барча соғлом фикрли фуқаролар ҳамда жамоат бирлашмалари бир ёқадан бош чиқариб, жаҳон ҳамжамияти яхши ният билан кузатиб турган бир вазиятда қийинчиликларни биргалашиб енгиши керак.

Асосий қонунимиз Ўзбекистон халқининг манфаатларини, давлатимиз ривожланиш йўлларини, мустақил юртимизни келажак сари тўғри йўлдан оғишмай қадан қўяётганини таъминламоқда. Қонунларимизнинг чет эл тижоратчилари, сармоядорлари ҳамда ишбилармонлари учун қулайлиги, мамлакатимизда осойишталик ҳукм сураётганлиги, хом ашёларнинг кўплиги, қайта ишлаш учун барча шароитларнинг яратилганлиги жаҳоннинг йирик фирма ҳамда банкаларини мамлакатимизга чорламоқда.

Президентимизнинг дунёнинг энг йирик халқаро ташкилоти Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош Ассамблеясининг сессиясида иштирок этиб, сермазмун ва салоҳиятли нутқ сўзлаганини жаҳон ҳамжамияти алоҳида таъкидлашмоқда.

Президентимиз бошлиқ Ўзбекистон Республикаси давлат делегацияси октябрь ойида Францияда бўлиб қайтганди. Давлатимиз раҳбари Франция Президенти Франсуа Миттеран томонидан катта эътибор билан кутиб олинди ҳамда қабул қилинди. Франциянинг йирик компания ва фирма, банк раҳбарлари элбошимиз билан учрашувдан беҳад мамнун эканликларини изҳор этдилар. Иккала томон учун қулай иқтисодий, илмий-техникавий ҳамда маданий аҳамиятга молик шартномалар имзоланди.

Халқ Франция сафари натижалари билан нафас олаётган бир пайтда дунёнинг яна бир улуғ давлати Буюк Британия ва Шимолий Ирландия қироллигига расмий ташриф билан бориб келинди. Буюк Британия Бош вазири Д. Мейжорнинг Республикамиз Президентини ўз мамлакатига таклиф қилиши бежиз эмас, албатта. Деярли ҳар куни республикамизга келаётган хорижий ишбилармонлардан ҳам билсак бўладики, Ўзбекистоннинг халқаро майдонда обрўси тобора ўсмоқда.

Конституциямизнинг IX бобида «Иқтисодий ва ижтимоий ҳуқуқлар» мустаҳкамланган. Биз ёшлар учун энг аввало 41-модда катта ҳуқуқ беради, унда: **«Ҳар ким билим олиш ҳуқуқига эга.**

Бепул умумий таълим олиш давлат томонидан кафолатланади» дейилган. Келажакда ёшларимиз томонидан Ўзбекистонга янги-янги технологиялар, лойиҳалар олиб келинади, мамлакатимизни обрўси янада кўтарилишига ишончимиз комил.

Асосий қонунимизнинг муқаддимаси ҳамда 8-моддаси Ўзбекистон халқини миллатидан қатъи назар, Ўзбекистон Республикасининг фуқаролари ташкил этади, дейилган. Демак, янги бир талқинда Ўзбекистон халқи деган тушунча мустаҳкамланаяпти. Республикамизда 120 дан ортиқ миллат ва элат тинч-тотув яшамоқда, уларнинг жуда кўпчилиги ўзларининг 70дан ортиқ миллий-маданий марказларига эга. Бу эса турли миллат халқларининг ўзбек халқи билан дўстлашиб, иноқликда бир халқ бўлиб яшаётганини кўрсатмоқда.

Яна муҳим моддалардан бири 122-моддадир. Унга кўра, Ўзбекистон ўз молия ва пул-кредит тизимига эга. Биз секин-аста халқимизни ижтимоий муҳофазасини таъминлаган ҳолда ўз миллий валютамизга ўтмоқдамиз.

Асосий қонунимизнинг 5-моддасида: «Ўзбекистон Республикаси қонун билан тасдиқланадиган ўз давлат рамзлари — байроғи, герби ва мадҳиясига эга» дейилган. Биз барчамиз байроғимизга, гербимизга ҳамда мадҳиямиз янграган вақтда ҳурмат билан қарашимиз керак. Давлат рамзларини ҳурмат қилиш ҳар бир Ўзбекистон фуқаросининг ватанпарварлик бурчидир.

Биз Ўзбекистон Республикасининг асосий Қонуни — Конституциясини бир йиллигини нишонлаяпмиз. Бу байрам ўзининг аҳамияти жиҳатидан Мустақиллик байрамига баробардир. Мустақил Ўзбекистон ўзининг ҳуқуқий пойдеворини яратди, энди аҳиллик билан, бир ёқадан бош чиқариб иқтисодий пойдеворини мустаҳкам қурсак, албатта, давлатимизнинг келажаги буюк бўлади.

Ғ. РАҲИМШИҚОВ,
Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи Марказий Қўмитаси котиби, ҳуқуқшунос.

Шеърият

Икром ОТАМУРОД

СОҒИНЧИМНИНГ ЮРАГИ ҚАДОҚ

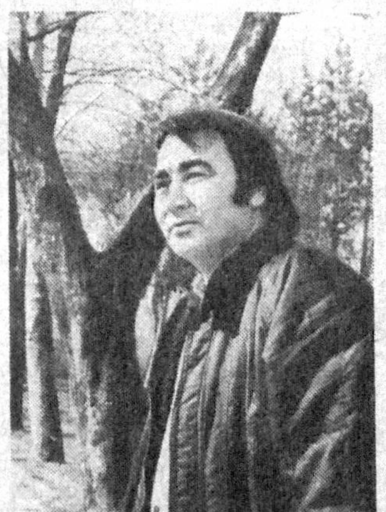

БИР САВОЛГА БИР ЖАВОБ:

— Кўплар шоирликни гоҳ қисмат, гоҳида бахт, омад деб юришади. Сизнингча, у тақдирнинг иноятими ё?..

— Қисқа қилиб айтсам, шоирлик бу қисмат. Сўз — Аллоҳнинг бандаларига раво кўрган мўътабар неъмати. Шоирман деб уни ҳар кўйга солиш, ўз манфаати йўлида ишлатиш кечирилмас ҳолдир. Ҳақиқий ижодкор томири юракда бўлган Сўзнинг қадрини билади, юкини, азобини ҳис қилади. Сўзни соғиниб, унга сиғиниб яшайди

МАНИМ КАНГЛУМА...

Маним канглума чизмиш тасвирини
зулфизар соғинчлар фариштам.
Ҳуснингнинг ман киби зор — асирини
битигида заҳрабо рақам.

Сени севмоқ камдир, ўйламоқ камдир,
кўйингда адолик — муқаддар жазо.
Карашмангда алам ишваси жамдир,
ғамзангда кавнайн нози руҳафзо.

Эмганган, синиққан руҳимни марғуб
айлайди қарашинг суманбар.
Қайдадир гуллайди чечаклар ёрғуб,
қайдадир ўрмалар туманлар.

Мен сени ўйлайман, ўйлаб қоламан,
хаёлим риштаси узилган.
Соғинчдан ситилган узуқ толаман —
нигоҳи сен сари чўзилган.

Соғинчим титилар, соғинчинг титиб,
сенга не дей? Оҳлар. Тўлиш. Тўкилиш.
Мен суйган сўз — мангу сукутга кетиб,
ёнингда жимгина уз-о-оқ тикилиш.

* * *

Келдинг. Мен кетаётган пайтда:
мен дар қолдим, иложсиз қолдим.
Қийин эди қайтмоғим қайта,
тўхтамоғим қийин. Қийнолдим.

Бир дақиқа ихтиёр холос,
бир дақиқа эркимнинг роҳи.
Қўр тўкади. Ястанади. Рост
ҳижронлар саҳроси моҳим.

Тишларини чархлар айрилиқ,
имкон — шамол ялаган садоқ.
Масофа югурар тойрилиб —
соғинчимнинг юраги қадоқ.

Ёзуғимнинг ёзуғи — ҳажр,
кўзларим толади термулиб.
Чуғурчуқлар канглумни ғажир,
тўкилади афсуслар тўлиб.

Фурсат бағрим қонини ичар,
масхара қилади сарқоғи.
Узоқлашар. Тутдирмай қочар
узилган йўлларнинг арқоғи.

* * *

Ичкарига кирасан ёлғиз
Чарчаган руҳингни судраб.
Ташқарида тишлари гиз-гиз
таъна, ғийбат қолади ғудраб.

Ташқарида қолади бари:
кўз тикканлар, кузатганлар ҳам.
Асабингни эзган кўпкари,
шовқинларни симирган олам.

Ташқарида қолар... Бегона...
уйинг деворлари ғайир.

Юрагинг ғамлари ағанар
сукунатнинг қаърига, хайр!

Бир лаҳза ўзингга қайрилиб,
сер солиб қарайсан. Ўзингми?
Бир лаҳза даврдан айрилиб,
бир лаҳза тинглайсан ўзингни.

Чўзилмайди бу мангу тоқлик,
чертар руҳинг эшигини зор.
Туннинг супрасига элайди оқлик
майингина ёғаётган қор.

* * *

Мен қаршингда турибман, далли,
не деб канглунг кўтарай билмам?!
Не деб сенга берай тасалли;
мунисам, мутрибам, мушфиқам.

Руҳинг пайконида хўрсиниқ,
ғунчалайди, барг ёзади ғам.
Канглунг синиқ, ой, канглунг синиқ,
мунисам, мутрибам, мушфиқам.

Кўзларингнинг тубларида мунг,
йиғлар дарди ичида мубҳам.
Саболар гунг, шаббодалар гунг,
мунисам, мутрибам, мушфиқам.

Мени қийнар зор таҳликаси,
қадрга зор, раҳмга зор дам.
Бағримга кир ғам маликаси —
мунисам, мутрибам, мушфиқам.

Гулдан атир сочилаверар...

Гўзаллик. У қандай яратилади! Айниқса, мусаввирнинг рангларга кўчган туйғулари, ҳиссиётлари минглаб томошабинларни лол қолдиради. «Туркистон» маданият маркази кошонасига кирган ҳар бир киши унинг деворига ишланган «Умар Ҳайём тушлари» сурати олдида бир лаҳза тўхтамай иложи йўқ. Бугунги суҳбатимиз шу асар муаллифи Ўзбекистон халқ рассоми, Навоий номли Давлат мукофоти совриндори Баҳодир Жалолов билан:

— Ҳар бир ижодкор ўзининг илк қадамларини — мусаффо қалбида касбига нисбатан уйғонган туйғуни унутмайди. Сиз ўша эзгу ниятли кунларингизни эслай оласизми!

— Бўлмасам-чи! Ёш бола эдим. Отам Фазлиддин Жалолов атлас тўқир эдилар. Онам Холида Жалолова касалхонада ҳамшира бўлиб ишлардилар. Ишдан чарчаб келганликларига қарамай, атласнинг камалак ранглари хусусида саволга кўп тутарканман. Назаримда, рангларга бўлган меҳрим, муҳаббатим ўша пайтда уйғонган. Ота-онамнинг сезгирлиги, меҳрибонлиги, ҳаётни тўғри талқин этганликлари туфайли мусаввирлик дунёсига киришга муяссар бўлдим. Шунчаки расмлар чизганимда улар қанчалик олқишлашганини ҳали-ҳануз эслайман. Кейин Беньков номли билим юртига ўқишга кирдим. Бу ерда етук мутахассислар қўлида таҳсил олиб, санъатга бўлган меҳримни асарларга кўчира бошладим. Айниқса, Н. С. Шин қўлида сабоқ олганим катта фойда берди. Абдулҳақ Абдуллаев, Чингиз Аҳмаровлардан олган маслаҳатларим қўл келди. Ижодкор сифатида ана шу устозларимдан бир умр миннатдорман. Улар йиллар давомида мендаги орзу-ҳавасни қанчалик эҳтиётлаб сабоқ берганларини энди ҳис қилаяпман. Бу борада Рўзи Чориевнинг ўгит ва таъсир кучини айтмай иложим йўқ.

Билим юртини тугатгач, Санкт-Петербургга бориб мусаввирлик олийгоҳида ўз билимларимни мустаҳкамладим. У пайтда кўпгина кўргазмаларда қатнашиб, анча-мунча тилга тушиб қолган эдим.

— Дастлабки асарларингиз хусусида сўзлаб беринг!

— 1965 йили Ўзбекистон Республикасининг юбилейи нишонланган. Шунга бағишланган кўргазмада график асарларим қўйилган. Кейин олийгоҳда ўқиётган чоғларимда «Ўқишни хоҳлаймиз» асаримни яратдим. Матода ишланган бу сурат ўша пайтда юқори баҳоланди. У ҳозир Маданият вазирлиги дирекциясида сақланмоқда.

— Сизнинг сербарака ижодингиз ҳақида хўп ва кўп ёзишган. Чиндан-да асарларингиздаги ўзига хос услуб, романтика, лиризм, миллий руҳ — ўзи бир роман. Лекин «Туркистон» саройига ишлаган суратингиз бошқа бир оламга ўхшайди. Шундай эмасми!

— Гапингизда жон бор. Чиндан ҳам ижодимдаги юлдуз асарлардан десам хато бўлмас. У ерга кираверишдаги Семурғ қушининг эскизини ишлаганимда юрагимда одатдан ташқари яхши ниятлар уйғонган эди. Шукрким, шу ниятларимни амалга оширишга имкон яратилди. Умар Ҳайём шеърларидаги ҳаёт талқини мени кўпдан мафтун этарди. Ундаги ўзига хос фалсафа, майга бўлган муносабат, фикр теранлиги ҳар бири алоҳида асар. Аслида шу шеърлардаги фикрларни суратга кўчиришга, халқ тушунчасига айлантиришга уриндим. Унда инсон билан табиат уйғунлиги мужассамлашган. Асарни кўрган бўлсангиз, эътибор қилдингизми, кундуз куни бўлса-да, осмонда юлдузлар чарақлаган. Уни поэтик асар қилишга интилганман. Қанчалик эришганимни томошабинлар айтишади.

— Биз рўзномамизга исмдош бўлган кошонада шундай ажойиб санъат асари борлигидан фахрланган ҳолда, бу бинога бошқа қўшган ҳиссаларингиз ҳақида ҳам билмоқчи эдик.

— У ерда махсус меҳмонхонада рангли ойналардан декоратив панно ишланган. Унинг лойиҳасини яратаётганимда бу қадар чиройли чиқишини тасаввур этмаганман. Бундан ташқари, айни кунларда Бухородаги зардўзлик фабрикасида «Туркистон» саҳнаси учун лойиҳам бўйича парда тикилаяпти. Кейинчалик кошонанинг иккинчи қаватига «Умар Ҳайём тушлари»нинг давомини чизаман. Унга ҳам шарқона ҳаёт, миллий руҳ, халқимизнинг бой ва мазмундор урф-одатларини тўла мужассам этиш орзусидаман. Устозим Чингиз Аҳмаровнинг асаримга берган «Бу асар жуда юқори савияда ишланган. Уни одамлар ўтар жойда эмас, чунки қўли тегади, тезда қирқиб-қирқиб музейга қўйиш лозим», деган катта баҳолари мени яна ҳам илҳомлантирди. Шу ўринда яна «Нима учун суратни Алишер Навоий асарига ишламадинг» деб сўраганларини ҳам унутганим йўқ. Бобокалонимизнинг асарларига Чингиз ака жуда кўп сурат ишлаганлар. Лекин унинг асарларидаги пурмаъно ҳикматлар, чуқур лиризм унга қўл урмоқчи бўлган мусаввирлардан катта билим талаб этади. Ҳатто келгусида Навоий асарларини чизиш учун ҳажга ҳам зиёрат қилдим. Ўшанда Абдулазиз Фатҳ портретини ишлаб, тақдим этдим.

биноси интерерларида улар таклифига асосан уч асар ишлаганман. Америко, Италия, Африка, Венгрия, Фарангистон, Туркия ва яна бошқа давлатларда ҳам бўлиб, ўзбек халқининг бетакрор гўзалликларини тарғиб қилишга уринаётганимдан бахтиёрман.

— Айни кунларда қандай асарлар устида ишлаяпсиз!

— Кўҳна ва навқирон Самарқанд ва Бухорода ҳиндлар меҳмонхона қуришмоқда. Ҳар икки меҳмонхона деворларига ҳинд мавзуси, миллий безаклар, халқлар ўртасидаги дўстлик, ҳамкорликларни рангларда ифодалашни тугатиш арафасидаман.

— Режаларингиз билан ҳам ўртоқлашинг!

— Шукрким, истиқлол кулиб боқди. Мустақил Ўзбекистонимиз оламга юз тутмоқда. Энди унинг бой тарихини, маданиятини бус-бутунича оламга кўз-кўз қилиш имкони бор. Шу маънода Ўзбекистоннинг Россиядаги элчихонаси дипломатлари учун белгиланган зал безаклари устида ишлаш режам бор. Унга халқимизнинг тарихини намоён этиш мақсадида Амир Темур ҳаётига, Турон мамлакатига оид лавҳаларни сингдирмоқчиман. Иккинчи деворга эса шу тарихимиз, ота-боболаримиз руҳини шод этаётганимиз (бундай имкон яратиб бераётганлари учун албатта Президентимиздан миннатдормиз) туфайли ҳаётимизнинг ёрқин бугуни ва равшан эртасини намоён қилмоқчиман. Бунга қанчалик эриша олганимни вақт ва мухлислар айтишади.

Ижоднинг юлдузли онлари

РАНГЛАРГА КЎЧГАН ДУНЁ

— Кўплаб хорижий давлатларда асарларингиз борлигини эшитганмиз...

— Бу борада ҳам омадлиман. Ҳиндистоннинг Ҳайдаробод саройида учга-тўрт ярим метр ҳажмда «Навқирон ва мангу Ҳиндистон» асарим бор. Унда ҳинд халқининг етук арбоблари Махат Маганди, Индира Ганди, Робендранат Тагор ва бошқаларнинг рамзлари ифодаланган. Асарни Президентимиз Ҳиндистонга биринчи ташрифида тақдим этган. Кечагина эса Президентимизнинг Буюк Британияга сафари чоғида қиролича Елезавета II нинг мен чизган портрети қироличага тақдим этилди. Бельгиянинг Кортрей шаҳридаги маданият уйи деворида унинг 800 йиллигига бағишланган ҳажми 6—8 метрлик монументал (деворий) асарим бор. Уни етук мутахассислар юксак баҳолашган. Бундан ташқари, Роларта Мидиум компанияси

— Қизларингиз Ойдин ва Гўзалнинг касбингиз давомчилари бўлишаётганидан хурсандмисиз!

— Албатта. Бу мен учун оталик ифтихори ва фахридир. Негаки, инсон доимо эзгуликка, гўзалликка интилиб яшайди. Гўзаллик ижодкорларининг қалби менимча бошқача бўлади. Ниятим қизларим мусаввирлик санъатини мукаммал эгаллаб, ўз асарларида халқимизнинг чинакам ўзбекона расм-русумларини, қадриятларини, ҳиссиёт уммонларини акс эттиришсин. Бу борада уларга, умуман, барча ёшларга омад тилайман.

Муқаддас СОЛИҲ қизи.

Газета саҳифаланаётганда:

МУКОФОТЛАР МУБОРАК

Аввал хабар қилганимиздек Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи Марказий Қўмитаси томонидан Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг бир йиллиги муносабати билан қаламкашлар ўртасида танлов эълон қилинган эди. Байрам арафасида танлов ҳайъати қуйидаги ижодкорларни ғолиб деб топди:

1-ўрин — 100 минг сўм — «Туркистон» газетаси Бош муҳаррир ўринбосари Ахрор АҲМЕДОВга «Ватанпарварлар керак мустақилликка» суҳбат мақоласи учун;

2-ўрин — иккита, ҳар бири 35 минг сўмдан — Ўзбекистон Миллий ахборот Агентлиги мухбири, шоир Ғулом МИРЗОга «Ёлқин» тўпламидаги ва вақтли матбуотда эълон қилинган туркум шеърлари учун ҳамда «Туркистон» газетаси шарҳловчиси Муқаддас АБДУСАМАТОВАга «Баҳорни соғинсангиз...» репортажи учун;

3-ўрин — иккита, ҳар бири 25 минг сўмдан — Ўзбекистон Миллий Ахборот Агентлиги мухбири Юсуф ЗИЁДОВга «Одам жиноятчи бўлиб туғилмайди» суҳбат мақоласи учун ҳамда «Туркистон» газетаси бўлим мудири Ислом ҲАМРОга «Тақдирни қўл билан яратур одам» суҳбат мақоласи учун берилди.

Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи Марказий Қўмитаси ҳамда таҳририятимиз ғолибларни қизғин қутлаб, келгуси ижодларида муваффақиятлар тилайди.

Келгуси сонда:

- ҚАҲРАМОНЛИКНИНГ БИЗ БИЛМАГАН «СИРЛАРИ»
- СУЯКЛАР ОРАСИГА ЯШИРИЛГАН БОЙЛИК

Ф. СП—1

Алоқа вазирлиги «Матбуот уюшмаси»

"ТУРКИСТОН" 64607 (нашр кўрсаткичи)

рўзномасига ОБУНА

обуна сони

1994 йил учун (ойлар бўйича)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Қаерга

(почта кўрсаткичи) (манзил)

Кимга

(насаби; исми ва отаси исмининг бош ҳарфлари)

РЎЗНОМАНИ ЕТКАЗИШ ВАРАҚЧАСИ

п.в. жойи

64607 (нашр кўрсаткичи)

"ТУРКИСТОН"

обуна	баҳоси	сўм	обуна сони
янги манзилга юбориш	баҳоси	сўм	

1994 йил учун (ойлар бўйича)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Қаерга

(почта кўрсаткичи) (манзил)

Кимга

(насаби; исми ва отаси исмининг бош ҳарфлари)

«Туркистон»га обуна бўлинг

ОБУНА НАРХИ:

1 ОЙГА — 1214 сўм
3 ОЙГА — 3642 сўм
6 ОЙГА — 7284 сўм
1 ЙИЛГА — 14568 сўм.

Нашр кўрсаткичи 64607.

РАНГ-БАРАНГ ОЛАМ

МОЛ ЭГАСИНИ ТАНИДИ

● ҲАРОМ-ҲАРИШ топган барибир юқмайди, деган ибора бор биз ўзбекларда. Бу ибора ҳаётда яна бир бор ўз ифодасини топди. Гап шундаки, Свердловск вилоятининг Верхотурья деган жойида яшовчи молбоқарнинг подасига қаердандир бир мол келиб қўшилди. Молбоқар аввалига ҳайрон бўлди. Сигир соҳибнинг моллари билан бир кун яшади, икки кун яшади, борингки, 9 кун яшади, эгаси излаб келмади. Молбоқар энди хурсанд бўлди, сигирни бутунлай ўзиники қилиб олди. Ўнинчи куни сигирнинг эгаси молини сўроқлаб келганида, ҳатто у билан тортишишди ҳам, бу сигир меники, бузоқлигидан боқиб олганман, деб. Қаранг-а?!

Яхшиямки, сигирнинг қулоқларига ёд бўлиб кетган лақаби бор экан. Бўлмаса... Гап шундаки, «соҳиб»лар тортишиб-тортишиб охири бир қарорга келишди: ҳақиқий соҳиб узоқдан сигирни лақабида чақирадиган бўлди. Агар лақабини эшитиб, эгасини таниб, олдига келса ва унга эргашса, сигирни олиб кетади, акс ҳолда эса қолдиради. Буни қарангки, сигир лақабини эшитган заҳоти эгаси томон ошиқди.

МАНА БУНИ ЎЛЖА ДЕСА БЎЛАДИ

● БУ ХАБАР ҲАМ Донецкдан, тўғрироғи, вилоятнинг «Красноармеец» давлат хўжалигидан олинди. Бу ерда ҳар куни қарийб 200 та буханка нон пиширилади.

Сезиб турибмиз, хўш, бунинг нимаси янгилик, деб ҳайрон бўлаяпсиз. Гап шундаки, нонлар 1942 йилда ишлаб чиқарилган вагон-новвойхонада ёпилади. Бу новвойхона фашистларга қаерда хизмат қилганлигини ҳеч ким билмайди, лекин маҳаллий темир йўл бекатидан ўлжа сифатида хўжаликка келтирилгани бу ердаги ёшу қарига беш қўлдай маълум. Энг муҳими, ишлаб чиқарилганига ярим асрдан ўтган бўлса-да, вагон-новвойхона қилт этмай ўз вазифасини адо этиб келаётир. Мана буни ўлжа деса бўлади!

ШУБҲАЛИ НОИБЛАР

● СИЦИЛИЯ вилоят ассамблеяси (парламенти) ноибларининг ярмига яқини тергов бермоқда ёки аллақачон қамалган. «Стампа» газетасининг маълумотига қараганда, бу ўзига хос жаҳон рекордидир. Куни кеча мафия билан алоқаси борликда гумон қилиниб ассамблея раиси ўринбосари Гаэтано Тринканато қўлга олинди. Бир сўз билан айтганда, 90 ноибнинг 40 нафари шубҳа остида ўз фаолиятини давом эттирмоқда.

БИЛДИРИШ

Шу йил 12 декабрь, якшанба куни соат 11.00 да Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи Марказий Қўмитаси биносида «Шуъла» адабий уюшмасининг навбатдаги машғулоти ўтказилади. Машғулотга «Шуъла»нинг барча аъзолари ва адабиёт ихлосмандлари таклиф этилади.

БИЗ СИЗ БИЛАН, АЗИЗ МУШТАРИЙ,

БИР ҲАФТА ҚОЛДИ

ҲА, БОР-ЙЎҒИ БИР ҲАФТА ҚОЛДИ. Яна бир ҳафтадан сўнг нашрларга обуна қилиш поёнига етади. Улгурган улгурди, улгурмаган эса...

Йўқ, биз сиз, азиз муштарийларни асло айбламоқчи эмасмиз. Бироқ, пича ўпкамиз бор. Тўғри, ҳозир ҳеч кимга осон эмас. Куз жуда оғир келди. Кундалик юмушлар, рўзғор ташвишларидан ортиб, бир-биримизнинг ҳолимиздан хабар ололмаганимиз ҳам рост. Боз устига қиш ҳам эрта тушиб, дала меҳнаткашларининг кўнглига қил сиғмай қолди. Катта меҳнат эвазига етиштирилган ҳосил бугун қор остида ётибди.

Биз матбуотчилар ҳам ҳозир ҳаловатимизни йўқотганмиз. Дам сармоя, дам қоғоз етишмаслигидан бошларимиз гаранг. Таъбир жоиз бўлса, чуқур-чуқур нафас олиб, амаллаб газета чиқариб турибмиз. Ҳар қанча оғир бўлмасин, айтишга мажбурмиз: тақдиримиз кўп жиҳатдан обуна миқдорига боғлиқ бўлиб қолди. Айтишларича, 20 мингдан оз обуначиси бўлган нашрлар ўз харажатларини қоплай олмайди. Бу деган сўз... Биздаги маълумотларга қараганда эса, «Туркистон» бу довонни ҳали ошиб ўтганича йўқ.

Обуна учун берилган муҳлат яна бир ҳафтадан сўнг тугайди. Бор-йўғи етти кун. Ҳаш-паш дегунча ўтиб кетади. Агар вақтида отни қамчилаб қолмасак, унда...

Тўғрисини айтинг, сизларга умуман «Туркистон» газетаси ёқадими, йўқми? Агар ёқса, у ҳолда четда турманг — унга обуна бўлинг! Бир йилга, олти ойга, уч ойга... Имконингиз қанчани кўтарса, шунга даст уринг. Ҳар қандай ҳолатда ҳам биз сизга миннатдорчилик изҳор этамиз.

Агар билсангиз, журналист аҳли ҳам спортчиларга ўхшайди. Стадион одамлар билан лиқ тўла бўлса, футболчилар жўшиб тўп сургани каби, журналистлар ҳам ўқувчиси кўп бўлгани сайин илҳомланиб ёзади, кўпроқ масъулият билан ишлайди. Халқнинг дилидагини қоғозга туширсам, уларнинг ташвишига ҳам, қувончига ҳам шерик бўлсам, дейди. Ҳар қалай «Туркистон» таҳририяти ходимлари шу кунгача шунга интилиб келишди. Бунга қай даражада эришдик, буни баҳолаш сизларга ҳавола.

Бизнинг эса айтадиганимиз битта: «Туркистон» — сизнинг газетангиз. Уйлаймизки, бундан кейин ҳам шундай бўлиб қолади!

«ТУРКИСТОН» ГАЗЕТАСИ ТАҲРИРИЯТИ.

СИЗ-ЧИ, СИЗ ҲАМ БИЗ БИЛАНМИ?

ҲУРМАТЛИ ГАЗЕТХОНЛАР!

Обуна варақасини бехато тўлғазишга ҳаракат қилинг!

Агар обуна «Союзпечать» агентлигида расмийлаштирилган бўлса, касса аппаратининг муҳри, алоқа бўлинмаларида расмийлаштирилганда эса календарь штемпели, албатта, бўлиши керак.

Бу ҳолда обуначиларга абонемент билан бирга пул қабул қилинганлиги ҳақида квитанция берилади.

АЗИЗ ОБУНАЧИ ЎРТОҚЛАР!

Ғазета ва журналларга обуна варақасини сиёҳли ручкаларда, хатосиз, сўзларни қисқартирмасдан ва тушунарли қилиб тўлғазинг. Обуначи ўз турар-жой адреси, исм ва фамилиясини аниқ ёзиши талаб этилади.

Обуна варақасидаги «ПВ-МЕСТО» деган ёзувли катакларни алоқа бўлинмалари ва «Союзпечать» агентликлари тўлдиради.

Бош муҳаррир: Ғаффор ҲОТАМОВ.

Таҳрир ҳайъати: М АБДУСАМАТОВА, А. АҲМЕДОВ (Бош муҳаррир ўринбосари), З. МАМАДАЛИЕВ, Ж. РАЗЗОҚОВ, К. РАҲИМОВ, З. РИХСИЕВ (масъул котиб); С. РУСТАМОВ, Б. ЮСУПОВ.

Таъсис этувчи:
ЎЗБЕКИСТОН ЁШЛАР ИТТИФОҚИ МАРКАЗИЙ ҚЎМИТАСИ
ва
"ТУРКИСТОН" ИЖОДИЙ ЖАМОАСИ
газета 1925 йил 8 февралдан "Ёш ленинчи" номи билан чиқа бошлаган.

ТАҲРИРИЯТ:
хатлар ва оммавий ишлар — 32-56-57; ёшлар сиёсати ҳамда фан ва халқ таълими — 32-57-93; ижодкор ёшлар — 32-57-52; иқтисод, қишлоқ ёшлари, спорт ва ватанпарварлик — 32-55-81; ахборот ва бадиий безаш — 32-53-98; тижорат — 32-58-48; қабулхона — 32-56-58.

МАНЗИЛИМИЗ:
700083, Тошкент, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.
Нашр кўрсаткичи: 64607

Қўлёзмалар ҳамда суратлар муаллифларга қайтарилмайди ва таҳлил этилмайди.

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 00130. Буюртма Г-643 58353 нусхада босилди, ҳажми 2 босма табоқ. Офсет усулида босилган, қоғоз бичими А-2. Босишга топшириш вақти — 21.00.

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй. Индекс: 64672.

Босишга топширилди — 00.30.

1 2 3 4 5 6